

SEANCES DU MERCREDI 10 NOVEMBRE 1993 VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 10 NOVEMBER 1993

MATIN

SOMMAIRE:

EXCUSES:

Page 183.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 183.

M. de Donnée au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « les lenteurs du décollage de la Société nationale des voies aériennes et les perspectives de sa privatisation ».

M. De Roo au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'importance de la politique européenne pour le succès d'une politique fédérale de l'emploi ».

M. Verreycken au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « le comportement du commissaire de police et du bourgmestre lors de la visite royale à Anvers ».

M. Monfils au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « l'évaluation de l'application concrète des dispositions légales et réglementaires relatives au prélèvement et à la transplantation d'organes ».

DEMISSION D'UN SENATEUR:

Page 183.

COMMUNICATION:

Page 183.

Collège de recrutement des magistrats.

ORDRE DES TRAVAUX:

Orateurs: M. le Président, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 184.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1993-1994
 Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1993-1994

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 183.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 183.

De heer de Donnée tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de Nationale Maatschappij der luchtwegen die niet van de grond komt en de perspectieven voor haar privatisering ».

De heer De Roo tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « het belang van de Europese politiek voor het welslagen van een federaal tewerkstellingsbeleid ».

De heer Verreycken tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « het optreden van politiecommissaris en burgemeester bij het koninklijk bezoek in Antwerpen ».

De heer Monfils tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de evaluatie en de concrete toepassing van de wetten en verordeningen betreffende het wegnemen en het transplanteren van organen ».

ONTSLAG VAN EEN SENATOR:

Bladzijde 183.

MEDEDELING:

Bladzijde 183.

Wervingscollege der magistraten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Spreekers: de Voorzitter, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 184.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Hasquin au ministre des Affaires sociales sur « ses projets de domiciliation des malades auprès d'un médecin traitant ».

Orateurs: MM. Hasquin, De Roo, Mme De Galan, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 184.

Interpellation de M. De Roo au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'importance de la politique européenne pour le succès d'une politique fédérale de l'emploi ».

Orateurs: M. De Roo, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 186.

PROPOSITION DE RESOLUTION (Discussion):

Proposition de résolution relative à la proposition de directive du Conseil des Communautés européennes concernant la constitution d'un Comité d'entreprise européen dans les entreprises ou les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

Discussion. — *Orateurs:* MM. Stroobant, De Backer, Hatry, L. Martens, rapporteur, p. 189.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

EXCUSES:

Page 199.

COMMUNICATIONS:

Page 199.

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.
3. Objecteurs de conscience.
4. Aide aux Etats étrangers.

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 200 et 220.

M. Pataer et consorts:

- a) Proposition de loi concernant le nom de famille de l'enfant;
- b) Proposition de loi modifiant l'article 488bis, c), du Code civil, en ce qui concerne la protection des biens des personnes totalement ou partiellement incapables d'en assumer la gestion en raison de leur état physique ou mental.

Mmes Delcourt-Pètre et Cahay-André. — Proposition de loi instituant le droit de vote et l'éligibilité des ressortissants des Etats membres de la Communauté européenne aux élections communales en Belgique.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Hasquin tot de minister van Sociale Zaken over « zijn voornemen om zieken te verplichten zich bij een huisarts te laten inschrijven ».

Sprekers: de heren Hasquin, De Roo, mevrouw De Galan, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 184.

Interpellatie van de heer De Roo tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « het belang van de Europese politiek voor het welslagen van een federaal tewerkstellingsbeleid ».

Sprekers: de heer De Roo, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 186.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Bespreking):

Voorstel van resolutie betreffende het voorstel voor een richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de oprichting van Europese ondernemingsraden in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie met als doel de voorlichting en de raadpleging van de werknemers.

Bespreking. — *Sprekers:* de heren Stroobant, De Backer, Hatry, L. Martens, rapporteur, blz. 189.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 199.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 199.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.
3. Gewetensbezwaarden.
4. Hulp aan vreemde Staten.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 200 en 220.

De heer Pataer c.s.:

- a) Voorstel van wet betreffende de familienaam van het kind;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 488bis, c), van het Burgerlijk Wetboek, inzake de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand onbekwaam zijn die te beheren.

De dames Delcourt-Pètre en Cahay-André. — Voorstel van wet houdende instelling van het actief en het passief kiesrecht voor de onderdanen van de lidstaten van de Europese Gemeenschap bij de gemeenteraadsverkiezingen in België.

M. Arts. — Proposition de loi modifiant l'article 46 du Code judiciaire et l'article 162, 13^o*bis*, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, en vue de favoriser la sécurité juridique et d'accélérer la procédure.

M. Goossens. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 10 octobre 1986 portant exécution de l'article 34^{quater}, alinéa 4, de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité.

MM. Leclercq et Suykerbuyk. — Proposition de loi abrogeant l'article 11 de la loi du 16 juillet 1990 portant des dispositions budgétaires.

M. Pataer et consorts. — Proposition de résolution relative à l'exécution de la deuxième phase du programme du Fonds belge de survie.

ORDRE DES TRAVAUX :

Orateur : M. le Président, p. 200.

Orateurs : M. le Président, M. De Croo, p. 212.

QUESTIONS ORALES :

Question orale de M. Loones au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « la police maritime et les plans de fusion des services de police ».

Orateurs : M. Loones, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 200.

Question orale de M. Pataer au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « l'accueil des demandeurs d'asile au Centre de transit 127 à Zaventem et au Fort de Walem ».

Orateurs : M. Pataer, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 202.

Question orale de Mme Van der Wildt au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « la prévention de l'intoxication par le monoxyde de carbone ».

Orateurs : Mme Van der Wildt, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 202.

Question orale de M. Cuyvers au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « les lessives compactes et les adoucisseurs compacts de lessives dans le cadre de la loi-cadre sur les produits annoncée depuis longtemps ».

Orateurs : M. Cuyvers, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 203.

Question orale de M. Suykerbuyk au Premier ministre sur « l'usage du néerlandais comme langue officielle dans les nouvelles institutions européennes ».

Orateurs : M. Suykerbuyk, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 204.

Question orale de M. Vandenberghe au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « la situation à la prison auxiliaire de Louvain ».

Orateurs : M. Vandenberghe, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 204.

De heer Arts. — Voorstel van wet houdende wijziging van artikel 46 van het Gerechtelijk Wetboek en van artikel 162, 13^o*bis*, van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, teneinde de rechtszekerheid te bevorderen en de rechtsgang te versnellen.

De heer Goossens. — Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 oktober 1986 tot uitvoering van artikel 34^{quater}, vierde lid, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De heren Leclercq en Suykerbuyk. — Voorstel van wet tot opheffing van artikel 11 van de wet van 16 juli 1990 houdende begrotingsbepalingen.

De heer Pataer c.s. — Voorstel van resolutie betreffende de uitvoering van de tweede fase van het programma van het Belgisch Overlevingsfonds.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Spreeker : de Voorzitter, blz. 200.

Spreekers : de Voorzitter, de heer De Croo, blz. 212.

MONDELINGE VRAGEN :

Mondelinge vraag van de heer Loones aan de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « de zeevaartpolitie en de fusieplannen van de politiediensten ».

Spreekers : de heer Loones, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 200.

Mondelinge vraag van de heer Pataer aan de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « de opvang van asielzoekers in het Transitcentrum 127 te Zaventem en in het Fort van Walem ».

Spreekers : de heer Pataer, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 202.

Mondelinge vraag van mevrouw Van der Wildt aan de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de voorkoming van vergiftiging door koolmonoxyde ».

Spreekers : mevrouw Van der Wildt, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 202.

Mondelinge vraag van de heer Cuyvers aan de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « compacte wasmiddelen en compacte wasverzachters in het raam van de zo lang aangekondigde kaderproductwet ».

Spreekers : de heer Cuyvers, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 203.

Mondelinge vraag van de heer Suykerbuyk aan de Eerste minister over « het gebruik van het Nederlands als officiële taal in de nieuwe Europese instellingen ».

Spreekers : de heer Suykerbuyk, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 204.

Mondelinge vraag van de heer Vandenberghe aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de toestand in de hulpgevangenis van Leuven ».

Spreekers : de heer Vandenberghe, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 204.

Question orale de M. D'hondt au ministre de la Défense nationale sur « le désengagement progressif du Gouvernement en ce qui concerne la construction d'une caserne à Ath ».

Orateurs: M. D'hondt, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 205.

Question orale de M. De Croo au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la modification prévue pour ce qui est de l'immatriculation des voitures automobiles et ses conséquences pour le secteur du crédit-bail ».

Orateurs: M. De Croo, M. Van Rompuy, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, p. 205.

Question orale de M. Van Aperen au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le tracé de la ligne du TGV le long de l'E19 (Anvers-frontière avec les Pays-Bas) ».

Orateurs: M. Van Aperen, M. Van Rompuy, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, p. 206.

Question orale de Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques et au ministre du Commerce extérieur, et ministre des Affaires européennes sur « la production, la vente et l'exportation de mines antipersonnel ».

Orateurs: Mme Dardenne, M. Urbain, ministre du Commerce extérieur, p. 219.

PROPOSITION ET PROJET DE LOI (Discussion):

Proposition de loi modifiant diverses dispositions du Code judiciaire, en vue d'améliorer la procédure.

Projet de loi modifiant l'article 730 du Code judiciaire.

Discussion générale. — *Orateurs:* MM. Goovaerts, rapporteur, Barzin, Lozie, Loones, M. Wathélet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 207.

Discussion des articles et vote de l'article 2:

A l'article 1^{er}: *Orateurs:* MM. Loones, Arts, p. 210.

Votes réservés, p. 212.

RECTIFICATION DE VOTE:

Orateur: M. De Boeck, p. 212.

PROPOSITION DE LOI ET PROPOSITION DE RESOLUTION (Votes):

Proposition de résolution relative à la proposition de directive du Conseil des Communautés européennes concernant la constitution d'un Comité d'entreprise européen dans les entreprises ou les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, p. 213.

Orateur: M. Taminiaux, p. 213.

Proposition de loi modifiant l'article 730 du Code judiciaire, p. 214.

MOTION (Votes):

Motion pure et simple déposée en conclusion des interpellations de MM. de Donnée, Verreycken et De Grauwe au Premier ministre, développées le 3 novembre 1993, p. 214.

Explications de votes: *Orateurs:* MM. Hatry, De Croo, p. 215.

Mondelinge vraag van de heer D'hondt aan de minister van Landsverdediging over « het feit dat de Regering geleidelijk terugkomt van haar besluit om te Aat een kazerne te bouwen ».

Sprekers: de heer D'hondt, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 205.

Mondelinge vraag van de heer De Croo aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de geplande wijziging van de immatriculatie van autovoertuigen en de gevolgen daarvan voor de leasingsector ».

Sprekers: de heer De Croo, de heer Van Rompuy, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, blz. 205.

Mondelinge vraag van de heer Van Aperen aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « het tracé van de hogesnelheidstrein langs de E19 (Antwerpen-Nederlandse grens) ».

Sprekers: de heer Van Aperen, de heer Van Rompuy, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, blz. 206.

Mondelinge vraag van mevrouw Dardenne aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken en aan de minister van Buitenlandse Handel, en minister van Europese Zaken over « de productie, de verkoop en de export van anti-persoonmijnen ».

Sprekers: mevrouw Dardenne, de heer Urbain, minister van Buitenlandse Handel, blz. 219.

VOORSTEL EN ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Voorstel van wet tot wijziging van diverse bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de rechtspleging.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 730 van het Gerechtelijk Wetboek.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers:* de heer Goovaerts, rapporteur, Barzin, Lozie, Loones, de heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 207.

Beraadslaging over de artikelen en stemming over artikel 2:

Bij artikel 1: *Sprekers:* de heren Loones, Arts, blz. 210.

Aangehouden stemmen, blz. 212.

RECHTZETTING VAN EEN STEMMING:

Spreker: de heer De Boeck, blz. 212.

VOORSTEL VAN WET EN VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Stemmingen):

Voorstel van resolutie betreffende het voorstel voor een richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de oprichting van Europese ondernemingsraden in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie met als doel de voorlichting en de raadpleging van de werknemers, blz. 213.

Spreker: de heer Taminiaux, blz. 213.

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 730 van het Gerechtelijk Wetboek, blz. 214.

MOTIE (Stemming):

Eenvoudige motie ingediend tot besluit van de op 3 november 1993 gehouden interpellaties van de heren de Donnée, Verreycken en De Grauwe tot de Eerste minister, blz. 214.

Stemverklaringen: *Sprekers:* de heren Hatry, De Croo, blz. 215.

INTERPELLATION (Discussion):

Interpellation de M. Scharff au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le report des travaux de modernisation de la ligne Athus-Meuse et la fermeture de la ligne 167 Athus-Mont-Saint-Martin depuis le 26 septembre 1993 ».

Orateurs: MM. Scharff, Bougard, Deworme, Loones, Dalem, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 216.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 220.

M. Van Belle. — Proposition de loi modifiant l'article 53 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe.

M. Cooreman. — Proposition de loi instaurant un système de titres de participation, en vue d'intéresser financièrement les salariés dans les entreprises des employeurs.

INTERPELLATIE (Bespreking):

Interpellatie van de heer Scharff tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « het uitstellen van moderniseringswerkzaamheden op de lijn Athus-Meuse en de afschaffing van lijn 167 Athus-Mont-Saint-Martin sedert 26 september 1993 ».

Sprekers: de heren Scharff, Bougard, Deworme, Loones, Dalem, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 216.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 220.

De heer Van Belle. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 53 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten.

De heer Cooreman. — Voorstel van wet tot invoering van een systeem van participatiebewijzen, met het oog op de financiële participatie van de werknemers in de ondernemingen van de werkgevers.

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. MOUTON, PREMIER VICE-PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOUTON, EERSTE ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.

De vergadering wordt geopend om 10 h 5 m.

EXCUSES — VERONTSCHULDIGD

Mme Cornet d'Elzies, MM. Baudson, Bock, Laverge, Valkeniers, pour d'autres devoirs; Mme Maes, MM. Cerexhe, L. Kelchtermans, Van Belle, à l'étranger; Vandermeulen, malade, et M. Maertens, empêché, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Cornet d'Elzies, de heren Baudson, Bock, Laverge, Valkeniers, wegens andere plichten; mevrouw Maes, de heren Cerexhe, L. Kelchtermans, Van Belle, in het buitenland; Vandermeulen, ziek, en M. Maertens, belet.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le Bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes:

1. De M. de Donnée au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « les lenteurs du décollage de la Société nationale des voies aériennes et les perspectives de sa privatisation »;

Het Bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1. Van de heer de Donnée tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de Nationale Maatschappij der luchtwegen die niet van de grond komt en de perspectieven voor haar privatisering »;

2. De M. De Roo au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'importance de la politique européenne pour le succès d'une politique fédérale de l'emploi »;

2. Van de heer De Roo tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « het belang van de Europese politiek voor het welzijn van een federaal tewerkstellingsbeleid »;

3. De M. Verreycken au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « le comportement du commissaire de police et du bourgmestre lors de la visite royale à Anvers »;

3. Van de heer Verreycken tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « het optreden van politiecommissaris en burgemeester bij het koninklijk bezoek in Antwerpen »;

4. De M. Monfils au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « l'évaluation de l'application concrète des dispositions légales et réglementaires relatives au prélèvement et à la transplantation d'organes ».

4. Van de heer Monfils tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de evaluatie en de concrete toepassing van de wetten en verordeningen betreffende het wegnemen en het transplanteren van organen ».

La première interpellation a été fixée à l'ordre du jour de cet après-midi. La date des autres interpellations sera fixée ultérieurement.

De eerste interpellatie zal vanmiddag plaatshebben. De datum van de andere interpellaties wordt later bepaald.

DEMISSION D'UN SENATEUR ONTSLAG VAN EEN SENATOR

M. le Président. — Par lettre du 29 octobre 1993, Mme Nélis, sénateur élu par le conseil provincial du Hainaut, m'a fait savoir qu'elle renonce à son mandat à la date du 30 novembre 1993.

Bij brief van 29 oktober 1993 heeft mevrouw Nélis, senator gekozen door de provincieraad van Henegouwen, mij laten weten dat zij per 30 november 1993 van haar mandaat afziet.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATION

Collège de recrutement des magistrats

MEDEDELING

Wervingscollege der magistraten

M. le Président. — Le *Moniteur belge* du 14 octobre 1993 a publié l'appel aux candidats pour deux places vacantes de membre suppléant au Collège de recrutement des magistrats.

In het *Belgisch Staatsblad* van 14 oktober 1993 verscheen een oproep tot kandidaten voor twee openstaande plaatsen van plaatsvervangend lid van het Wervingscollege der magistraten.

Conformément à l'article 259bis du Code judiciaire, tel qu'introduit par la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats, il incombe au Sénat de pourvoir à ces nominations.

Overeenkomstig artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek zoals ingevoerd bij de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten, behoort het aan de Senaat in deze benoemingen te voorzien.

Je vous propose, mesdames, messieurs, d'y procéder au cours de la séance du 25 novembre prochain.

Ik stel u voor, dames en heren, hiertoe over te gaan tijdens onze vergadering van 25 november aanstaande.

Le document portant la liste des postulants qui auront fait parvenir leur candidature au Sénat dans le délai prescrit sera distribué sous le numéro 878.

Het gedrukte stuk met de lijst van de namen van de gegadigden, die hun kandidatuur binnen de gestelde termijn aan de Senaat zullen hebben doen toekomen, zal worden rondgedeeld onder het nummer 878.

Le Sénat est-il d'accord ?

Is de Senaat het hiermee eens ?

Il en sera donc ainsi.

Dan zal aldus geschieden.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Chers collègues, notre ordre du jour de ce matin prévoit en premier lieu l'examen d'une proposition de résolution.

Je dois cependant vous proposer de passer immédiatement à l'interpellation de M. Hasquin au ministre des Affaires sociales.

La parole est à M. Tobbacq, ministre.

M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, en accord avec M. Daras, je suis intervenu auprès du greffe du Sénat afin que son interpellation puisse avoir lieu à 10 heures précises.

Comme il n'est pas présent, je suppose qu'il est victime des embouteillages matinaux. Je ne lui en tiens nullement rigueur, mais je dois me trouver à 10 heures 15 en commission de la Chambre. De plus, je dois assister cet après-midi à une commémoration au tombeau du Soldat inconnu avec les ambassadeurs du Commonwealth.

Je souhaite dès lors que l'interpellation de M. Daras puisse être reportée à une date ultérieure.

M. le Président. — Nous prendrons langue avec M. Daras dès son arrivée, monsieur le ministre.

INTERPELLATION DE M. HASQUIN AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR « SES PROJETS DE DOMICILIATION DES MALADES AUPRES D'UN MEDECIN TRAITANT »

INTERPELLATIE VAN DE HEER HASQUIN TOT DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER « ZIJN VOORNEMEN OM ZIEKEN TE VERPLICHTEN ZICH BIJ EEN HUISARTS TE LATEN INSCHRIJVEN »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Hasquin au ministre des Affaires sociales sur « ses projets de domiciliation des malades auprès d'un médecin traitant ».

La parole est à l'interpellateur.

M. Hasquin (PRL). — Monsieur le Président, je tiens en premier lieu à remercier Mme le ministre De Galan, qui a bien voulu suppléer M. Anselme, empêché, et ce d'autant qu'elle a elle-même beaucoup d'autres obligations ce matin puisqu'elle est attendue, je crois, en commission du Sénat.

Le moins que l'on puisse dire est que le projet gouvernemental de « domiciliation » ou de « fidélisation » des malades auprès d'un médecin traitant soulève la colère de nombre de médecins généralistes et spécialistes, tout en provoquant l'inquiétude des malades.

Certes, nul n'ignore les problèmes budgétaires de l'heure et la nécessité de mieux maîtriser les dépenses en matière de santé publique; notre pays n'est pas le seul à être confronté à ce type de problème. En France également, les négociations menées cet été sur la convention médicale ont mis en lumière la nécessité de lutter contre ce que l'on a appelé « le nomadisme médical », mais aussi la difficulté d'y arriver et de mieux coordonner la dispensation des soins entre généralistes et spécialistes.

A première vue, votre proposition présente un avantage: elle vise à organiser une centralisation de toutes les informations concernant un malade de façon à permettre une prise en charge globale de son état de santé et aussi, sur le plan économique, de manière à éviter certaines répétitions d'exams, simplement parce qu'un résultat antérieur n'est pas connu. Je n'ignore pas que le professeur De Maesseneer de l'Université de Gand est partisan de ce qu'on appelle l'« échelonnement »: paiera le moins celui qui se sera fait soigner de la manière jugée la plus adéquate par les pouvoirs publics. En d'autres termes, le système avantagera le patient qui ne consultera le spécialiste qu'après avoir été vu par un généraliste. Dans cet esprit, l'inscription auprès d'un de ceux-ci apparaît comme une nécessité.

Mais que de risques cette proposition ne comporte-t-elle pas à plusieurs égards !

Tout d'abord, la liberté d'accès aux patients vers un autre médecin, et notamment vers la médecine spécialisée, s'en trouve réduite. Ce besoin d'avis complémentaire est cependant parfaitement justifié lors de situations de santé sérieuses nécessitant, par exemple, des décisions thérapeutiques graves — certains médecins généralistes n'hésitent pas à « retenir » leurs patients aussi longtemps que possible — ou en cas d'insatisfaction du patient par rapport aux résultats obtenus. Cette situation est loin d'être exceptionnelle puisqu'il est humainement impossible pour un médecin de pouvoir soigner avec autant d'efficacité un patient atteint de diabète, d'asthme, d'ulcère variqueux, d'hypertension, de goutte, etc.

A l'inverse, certains médecins généralistes risquent, quoi qu'on en dise, de devenir des « dispatcheurs » vers la médecine spécialisée, ce qui introduit un retard dans la prise en charge et un échelon supplémentaire coûteux. Les excès de régulation peuvent s'avérer financièrement très pernicieux.

Ainsi, si j'en crois des informations récentes, les critères de remboursement des médicaments anti-ulcère gastrique ont induit une augmentation notable des actes techniques de gastroscopie avec biopsies gastriques !

Je conviens qu'il est bien difficile de réformer la médecine ! Mais en tout cas, l'« échelonnement » apparaît plutôt un leurre qu'une garantie d'amélioration de notre système de soins.

En résumé, les désavantages de la formule retenue paraissent considérables.

Premièrement, elle réduit la liberté d'accès des patients vers la médecine spécialisée.

Deuxièmement, elle engendre des retards qui peuvent être fatals dans la prise en charge du patient par un médecin compétent.

Troisièmement, comment ne pas y voir une limitation déguisée à l'installation de jeunes médecins ? Et dans ces conditions, n'est-ce pas une façon commode mais hypocrite pour le Gouvernement de régler le délicat problème du numerus clausus qui devait faire l'objet de discussions entre le Gouvernement fédéral et les Communautés ?

Cette série d'interrogations en appelle une dernière. Le corps médical a déjà indiqué à maintes reprises qu'il n'était pas opposé à des mesures tendant à enrayer la surconsommation médicale tout en ménageant la liberté de choix du patient. Dans ces conditions, comment se fait-il que le Gouvernement ne soit pas davantage réceptif à l'idée, déjà lancée en France — cet été notamment — de créer un « dossier médical » appartenant à un patient et tenu par un médecin, dossier qui accompagnerait le patient dans ses péré-

grinations et éviterait, notamment, la répétition dans la prescription d'actes techniques coûteux quand il est avéré qu'ils sont superflus?

Par ailleurs, si j'en crois le journal *Le Soir*, dans son édition du 9 novembre 1993, la revendication du syndicat le plus représentatif du corps médical, l'Absym, aurait été rencontrée, à savoir que le projet de fidélisation du patient serait provisoirement mis entre parenthèses, alors que l'on testerait pendant un an le degré naturel de fidélisation des malades auprès de leur médecin traitant et que l'on mettrait au point un système dit « d'accréditation » des médecins.

Le ministre pourrait-il nous préciser ce qu'il en est exactement?

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Roo.

De heer De Roo (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van de interpellatie van de heer Hasquin wil ik u mededelen dat onze fractie de verplichte inschrijving bij een vaste huisarts niet zonder de nodige nuances benadert. Het voorstel is een nieuw element in de ziekteverzekering. Het kan bijdragen tot de beheersing van de uitgaven daar de patiënten ertoe worden aangezet om zich niet onmiddellijk tot een specialist te wenden maar wel om eerst een beroep te doen op de eerstelijnsgezondheidszorg.

Om zowel voor de patiënt als voor de zorgverstrekker aanvaardbaar te zijn, moet het systeem van de vaste huisarts echter geleidelijk aan worden ingevoerd. Alhoewel wij voorstander zijn van het principe, vinden wij dat het systeem nu nog niet verplicht kan worden ingevoerd omdat het nog te veel weerstand oproept en omdat er nog te veel problemen rijzen. Er moeten nuancerings en verduidelijkingen worden aangebracht om het concept aanvaardbaar te maken voor beide partijen. Op een ogenblik dat er een overaanbod is aan artsen, zal een verplichte inschrijving bij een vaste huisarts leiden tot toewerking en tot gesjoemel met patiënten omdat iedere huisarts zoveel mogelijk patiënten in zijn bestand zal willen opnemen. Dat willen wij in elk geval vermijden. Voor de patiënt blijft de vrije keuze van een geneesheer uiteraard een belangrijk gegeven dat moet gewaarborgd blijven. Er moet bijgevolg in modaliteiten worden voorzien om een patiënt, die om welke reden ook van huisarts wil veranderen, de mogelijkheid daartoe te geven zonder dat hij daarvoor gestraft wordt.

Ik herhaal dat wij voorstander zijn van de inschrijving bij een vaste huisarts, maar dan wel op een vrijwillige basis aangezien het toch gaat om een revolutionaire ingreep in onze gezondheidszorg. De patiënt moet de vrije keuze hebben, maar tegelijkertijd moet de overheid de patiënt aanmoedigen om tot de inschrijving bij een vaste huisarts over te gaan. Zij moet een mentaliteitswijziging op gang brengen en alles in het werk stellen om de patiënt te overtuigen van de voordelen van het systeem dat in de praktijk, vooral op het platteland, eigenlijk reeds bestaat, zodat de patiënt er uiteindelijk zelf voor kiest.

De voordelen van het werken met een vaste huisarts zijn tweeledig.

Ten eerste, is de vaste huisarts als het ware een filter. Hij zal uitmaken of de consultatie van een specialist nodig is. De verplichting allereerst een huisarts te consulteren mag echter niet arbitrair worden opgelegd. In sommige gevallen, als de doorverwijzing naar een specialist evident is, moet de patiënt zich rechtstreeks tot de specialist kunnen wenden. Ik denk bijvoorbeeld aan de consultatie van een oogarts of van een gynaecoloog. Als dit niet kan, zou men inderdaad een dubbele voorschrijving hebben. Wij pleiten dus voor een genuanceerde regeling op dit stuk.

Ten tweede, zal de vaste huisarts per patiënt een medisch dossier bijhouden dat bij elke verwijzing zal worden meegedeeld. Dit medisch dossier dat alle gegevens over de patiënt centraliseert, zal de communicatie tussen huisarts en specialist bevorderen. Dit systeem bestaat overigens al, onder meer in groepspraktijken. Een centraal medisch dossier zal het aantal geneeskundige onderzoeken beperken en dubbel onderzoek vermijden. Dat is alleszins de bedoeling van deze maatregel.

De CVP-fractie meent dus dat de verplichte inschrijving bij een vaste huisarts gewenst is, maar de regeling moet genuanceerd zijn zodat ze aanvaardbaar is zowel voor de patiënten als voor de zorgverstrekkers.

M. le Président. — La parole est à Mme De Galan, ministre, qui répondra en lieu et place de M. Anselme.

Mme De Galan, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement. — Monsieur le Président, je remercie tout d'abord M. Hasquin de bien vouloir comprendre que je réponde au nom du ministre Anselme retenu par des activités européennes. Si j'exerce moi-même certains devoirs au niveau européen, je devais participer aujourd'hui au Sénat à des travaux en commission. J'ai estimé important de me libérer pour pouvoir répondre à cette interpellation et à M. De Roo qui s'y est joint.

En premier lieu, je donnerai lecture de la réponse préparée par le ministre Anselme; ensuite, je ferai quelques commentaires personnels puisque le sujet en question est assez proche des compétences que j'exerce en matière de santé publique. Si je ne gère pas l'assurance maladie, je puis néanmoins faire part à l'assemblée de quelques expériences dont j'ai pu avoir connaissance. Lors d'une récente visite en France, j'ai étudié la manière dont le gouvernement français comptait, sinon endiguer les frais en ce domaine, tout au moins présenter des alternatives de limitation des dépenses en matière d'actes techniques et de recours automatique à la spécialisation.

Voici la réponse du ministre M. Anselme.

L'arrêté royal relatif à la fidélisation prévoit la possibilité, pour chaque bénéficiaire qui en prend l'initiative, de conclure une convention avec le médecin de son choix.

Cette réglementation n'entame en rien le libre choix de l'assuré social, libre choix qui reste entier et personnel, chaque membre d'un ménage ayant la possibilité de se choisir un médecin de famille. Le bénéficiaire qui le souhaite peut en changer quand il le veut.

Cette réglementation n'a, en soi, aucune influence sur le moment de la prise en charge du patient par un médecin compétent. Elle s'inscrit dans le cadre de l'encouragement d'une fidélisation entre le patient et son médecin de famille qui doit permettre un meilleur suivi médical et réaliser les choix thérapeutiques appropriés en évitant la multiplication inutile d'analyses et d'actes techniques coûteux.

Il peut aussi s'agir d'une limitation du « shopping » médical tel que décrit à cette tribune.

Cette réglementation ne vise pas et n'a pas de répercussion sur les relations entre les patients et les spécialistes ni sur les relations entre généralistes et spécialistes. Elle prévoit que le bénéficiaire ayant conclu une convention et qui, durant une année, s'adresse toujours au médecin de médecine générale cocontractant recevra un remboursement plus important pour certaines prestations à l'expiration de cette année et aussi longtemps qu'il reste lié, sans interruption, par une convention avec un généraliste.

Dans certains cas, cependant, le bénéficiaire pourra consulter un autre médecin que le cocontractant sans être pénalisé.

Ces situations d'exception, à préciser par le Roi, comprendront, notamment, certaines situations classiques, telles que voyages, urgences ou déménagements. Il sera également veillé à ne pas compromettre la situation des jeunes médecins.

Cet arrêté royal n'a nullement pour but de régler le problème du numerus clausus.

Par ailleurs, conclut le ministre Anselme, je reste ouvert à toute proposition qui serait prise par la Commission médico-mutualiste et qui vise à améliorer le système approuvé par le Gouvernement.

A cet égard, M. Hasquin a évoqué un article paru dans un journal de la capitale en date du 9 novembre dernier qui fait allusion aux propositions alternatives présentées par le syndicat majoritaire, et notamment par les docteurs De Tœuf et Lemye en ce qui concerne un report dans le temps de l'entrée en vigueur de la fidélisation, laquelle serait ainsi de nature moins coercitive.

Ces considérations rejoignent quelque peu les préoccupations de M. De Roo qui préconise de ne rien imposer d'entrée de jeu et suggère d'observer le déroulement des opérations. Bernard Anselme s'est déclaré ouvert à l'idée d'examiner cette proposition alternative afin de déterminer dans quelle mesure il pourra rencontrer le souhait dont elle est porteuse. En effet, comme vous le savez, il est important de pouvoir compter sur une convention médico-mutualiste. Vu le prix de l'accord à conclure entre les partenaires de l'assurance maladie, je pense que mon collègue aura la souplesse d'en étudier les tenants et les aboutissants.

M. Hasquin fait référence au dossier médical. Voici une quinzaine d'années, lors du premier examen de cette notion de dossier médical, je travaillais déjà dans le secteur de la sécurité sociale. Je me souviens très bien que les médecins ne voulaient pas en entendre parler car ils estimaient que le fait de faire suivre le dossier d'un patient limitait leur faculté très large d'accomplir, s'ils le jugeaient opportun, un acte médical qui aurait déjà été réalisé.

M. Hasquin (PRL). — Ne pensez-vous pas que les mentalités ont évolué ?

Mme de Galan, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement. — J'en conviens. A cet égard, dans le cadre de la présidence européenne, j'ai rencontré Mme Simone Veil et M. Douste Blazy. Dans le but d'une meilleure maîtrise des diverses dépenses, ils songent à un dossier médical totalement informatisé. Vous n'ignorez pas que M. Douste Blazy est un des pères du programme européen Monica qui traite des registres automatiques et informatisés des données concernant les infarctus et les insuffisances cardio-vasculaires graves. M. Douste Blazy est dès lors persuadé que l'informatique est à même de résoudre les problèmes. Vous savez à quel point un dossier médical contenant des données relatives à certains types de maladies peut nuire à un travailleur. Le dossier médical doit donc être bien construit. Il doit reprendre les renseignements essentiels tout en préservant la vie privée des personnes.

Comme M. De Roo, je constate que la médecine de première ligne n'a pas toujours été utilisée comme il convenait. Lorsque j'avais la charge des dossiers de prévention à la Communauté française, j'ai déployé un maximum d'efforts pour que le médecin de quartier accomplisse non seulement le premier acte médical, mais joue également un rôle social dans le cadre de la structure d'accueil et des premiers soins. A cet égard, les mentalités ont également évolué. Le recours systématique au spécialiste pour la réalisation d'un acte technique doit donc être découragé dans la plus large mesure possible. Le spécialiste est en effet une personne plus anonyme que le médecin de quartier. Par contre, un système de fidélisation, d'inscription sur base volontaire ou 'e relais avec un médecin de quartier ne doit pas ôter la possibilité, pour le patient, de recourir à un acte plus approfondi.

M. De Roo a, par ailleurs, fait part de son souhait d'un effort de nuances. Je comprends parfaitement sa demande. Je ne manquerai pas d'en parler à mon collègue Bernard Anselme en insistant sur les deux aspects de la demande : d'une part, les prestataires ne doivent pas « stocker » et, d'autre part, les patients doivent pouvoir choisir le plus librement possible.

J'ai également rencontré les représentants des médecins du syndicat majoritaire et des autres organisations. Le corps médical souhaite une adaptation plus large qui soit en rapport avec l'explosion de l'offre de soins. Les paramédicaux formulent la même demande. A mon sens, l'intérêt du patient doit être notre premier objectif. Le patient a droit aux meilleurs soins disponibles au moindre coût, même si cela représente une lourde charge pour la communauté.

Je me limiterai à ces quelques commentaires afin de ne pas déborder exagérément du cadre de la réponse de mon collègue.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

INTERPELLATIE VAN DE HEER DE ROO TOT DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER «HET BELANG VAN DE EUROPESE POLITIEK VOOR HET WELSLAGEN VAN EEN FEDERAAL TEWERKSTELLINGSBELEID»

INTERPELLATION DE M. DE ROO AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «L'IMPORTANCE DE LA POLITIQUE EUROPEENNE POUR LE SUCCES D'UNE POLITIQUE FEDERALE DE L'EMPLOI»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer De Roo tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «het belang van de Europese politiek voor het welslagen van een federaal tewerkstellingsbeleid».

Het woord is aan de interpellant.

De heer De Roo (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, op aandringen van de Voorzitter van het Europees Adviescomité, werd gisteren zowel in de Kamer als in de Senaat het initiatief genomen — in de Senaat door Wilfried Martens — om een discussie op gang te brengen over het tewerkstellingsbeleid in een Europees perspectief. In deze interpellatie wil ik in de eerste plaats aantonen dat de werkgelegenheids crisis een Europese aanpak vergt.

De economische crisis doet zich voelen in alle landen van de Europese Gemeenschap, die wij voortaan dus Europese Unie moeten noemen. Geen enkel land kent een positieve economische groei. Ook in Japan en de Verenigde Staten wordt een achteruitgang van de economie waargenomen, al komt er in de Verenigde Staten stilaan toch een ommekeer op gang. Men kan dus gewagen van een economische teruggang op wereldvlak bij alle grote economische mogendheden.

De economische recessie waarmee de Europese Gemeenschap af te rekenen heeft, wordt gekenmerkt door een hoge werkloosheidsgraad, een verlies van concurrentievermogen op wereldschaal, een relatief hoge inflatievoet — wat in ons land gelukkig nog niet het geval is —, een toenemend aantal faillissementen, een terugloop van de uitvoer- en investeringsactiviteiten van bedrijven en een benarde toestand van de overheidsfinanciën. Bovendien is de monetair situatie sinds de invoering begin 1993 van de vlottende wisselkoersen, grondig gewijzigd. Dit beïnvloedt de loonvorming en de loonevolutie in de verschillende landen. Tenslotte wordt de huidige economische teruggang in de Europese Gemeenschap ook veroorzaakt door het beleid van de multinationale ondernemingen die een wereldstrategie voeren en hun productie verplaatsen naar zogenaamde lage-loonlanden.

In het kader van wat men zou kunnen noemen de internationale arbeidsherverdeling, doen zich zeer grote verschuivingen voor. Heel wat ontwikkelingslanden en voormalige Oostbloklanden werken met lagere loonkosten dan de geïndustrialiseerde landen. Deze lage loonkosten kunnen standhouden door het niet-eerbiedigen van de minimale sociale en mensenrechten van de arbeiders. De economische ontwikkeling van deze landen is dus gestoeld op de uitbuiting van hun werknemers. Wij hernemen hier dan ook ons pleidooi voor de invoering van sociale clausules in de handelsakkoorden met die landen, zowel op het niveau van de lidstaten als op het Europees niveau. Er moet een einde komen aan de sociale dumping die nu op grote schaal wordt toegepast.

Verschuivingen van de genoemde factoren wijzen erop dat deze recessie in de Europese Unie niet louter van conjuncturele en voorbijgaande aard is, maar ook structurele kenmerken vertoont. Het is bijzonder interessant een aantal indicatoren van de economie van de Europese Unie, Japan en de Verenigde Staten te vergelijken. Het bruto binnenlands produkt daalde dit jaar in de Europese Unie met 0,5 pct. Het steeg in de Verenigde Staten met 2,6 pct. en in Japan met 0,6 pct. De werkgelegenheid vertoont een gelijkaardige trend: een daling met 1,6 pct. in de Europese Unie tegenover een stijging met 1,9 pct. in de Verenigde Staten en met 1,1 pct. in Japan. Merkwaardig is dat de arbeidsproductiviteit in de Europese Unie nochtans steeg met 1,1 pct. en in de Verenigde Staten slechts met 0,7 pct., in Japan met 0,8 pct. Dit wijst erop dat zich tal van verschuivingen voordoen en dat de concurrentiepositie van de Europese Unie op economisch vlak in het algemeen en op het vlak van de werkgelegenheid in het bijzonder nadelig evolueert. Ook binnen de Europese Unie treft men een aantal verschillen aan die een ongelijke concurrentie tussen de lidstaten onderling voeden, hoewel deze landen allemaal tot de geïndustrialiseerde wereld gerekend worden.

Een eerste element is de verschillende graad van economische ontwikkeling en industrialisatie. Deze ligt lager in het zuiden dan in de meer noordelijk gelegen lidstaten.

Ook inzake monetair beleid bestaat verscheidenheid binnen de Europese Unie, wat nog versterkt zal worden met de vlottende wisselkoersen. De lidstaten zouden hun monetair beleid meer op elkaar moeten afstemmen, of toch meer met neveneffecten in andere landen rekening moeten houden.

De loonkosten en de loonvorming zijn evenmin overal gelijk. Enkele weken geleden heb ik, samen met onder meer de heer Stroobant en mevrouw Maximus, een Europese conferentie met de Europese sociale partners bijgewoond, bijeengeroepen onder het voorzitterschap van mevrouw Smet. Ik vernam daar dat bijvoorbeeld in Portugal, waar de lonen tot 50 pct. lager zijn dan in België, precies dezelfde discussie wordt gevoerd. Men is ook daar van oordeel dat men niet meer productief en competitief is, dat de werkgelegenheid aftakelt. Ook daar legt men de schuld bij de te hoge lonen en loonkosten en pleit men voor een loonblokkering. Hetzelfde doet zich voor in Spanje waar de lonen 40 pct. lager zijn dan bij ons.

Ook de sociale normen en de sociale bescherming bereiken niet overal een zelfde peil. Dit brengt verschuivingen van productieve vestigingen met zich mee binnen de Europese Unie. Op deze manier wordt binnen de EU dus een ongelijke economische strijd geleverd.

Daarom moeten eventuele maatregelen op federaal of communautair Europees vlak rekening houden met deze verscheidenheid.

Ik zal het dan meer specifiek hebben over twee indicatoren. Wij stellen vast dat de werkgelegenheid in ongeveer alle Europese landen daalt. Alleen Ierland en Luxemburg lijken min of meer stand te houden, zij het dan op een zwak niveau, vooral in Ierland. Het bruto binnenlands produkt evolueert in de verschillende lidstaten eerder negatief. Sommige landen hebben nog net een positieve economische groei. De evolutie van de arbeidsproductiviteit is eerder matig, met enkele verschilpunten tussen de verschillende landen. Wat echter gemeenschappelijk is, wat overal het centrale probleem wordt, is de werkloosheid. De stijging van de werkloosheid bereikt in alle landen onrustwekkende hoogten. De Europese Unie telt op het ogenblik 20 miljoen werklozen. De werkloosheid is bijgevolg het meest dringende probleem.

Politieke commentatoren in ons eigen land geven soms de indruk dat het bij ons bijzonder slecht gaat terwijl het overal elders bijzonder goed gaat. Volgens hen is deze toestand uitsluitend te wijten aan het overheidsbeleid en aan de Regering.

Een dergelijke redenering houdt geen steek. De werkloosheidsgraad in de Europese Unie bedraagt momenteel 11 pct. Een analyse van de gegevens per land toont aan dat de werkloosheidsgraad voor België 9,9 pct. bedraagt. Ook al is de werkloosheid in ons land een fundamenteel probleem, toch liggen de cijfers onder het Europees gemiddelde. Het is goed om dit te vermelden opdat wij alles in de juiste context zouden zien. Ik zal u de cijfers voor de verschillende Europese landen nu niet voorleggen, ik veronderstel dat iedereen erover beschikt.

De onstuitbare technologische evolutie, die zeker in de industriële sectoren steeds meer om zich heen grijpt, zal de werkgelegenheid verder doen afnemen. De uitbreiding van de technologie zal produktie met minder arbeidskrachten mogelijk maken of zal de substitutie van arbeid door kapitaal aanmoedigen, ondanks alle maatregelen om de arbeidskost te verlagen.

Wij hoeven ons geen illusies te maken over het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen in de industrie. Vandaag nog las ik in de krant dat General Motors 5,9 miljard zal investeren — wat ons ten zeerste verheugt — maar dat er geen enkele nieuwe arbeidsplaats zal worden gecreëerd.

De verhoogde produktiviteit zal uiteraard ook banen blijven kosten.

De reeds vermelde aantrekkingskracht van de lage-loonlanden doet zich uiteraard voelen in de werkloosheidscijfers.

Bovendien creëert de Europese Unie bij vergelijkbare groeicijfers minder arbeidsplaatsen dan haar belangrijkste handelspartners, met name Japan en de Verenigde Staten. Een gemiddelde

groei van 2 tot 3 pct. van het BBP is nodig om de werkloosheid enigszins te doen afnemen. Om de werkgelegenheid werkelijk te doen toenemen, moet de groei echter minstens 4 pct. bedragen. Dit brengt iedereen tot het besef dat niet alle heil mag worden verwacht van een economische herleving.

Er zijn andere maatregelen nodig om de werkloosheid, die steeds meer structureel wordt, te lijf te gaan. In de eerste plaats moeten de arbeidskosten worden verminderd, wat niets te maken heeft met de vermindering van de netto lonen, maar wel met de kosten die de factor arbeid beïnvloeden. De concurrentiepositie van de ondernemingen moet worden verstevigd en de investeringen moeten worden opgedreven.

Voorts moet er stabiliteit worden nagestreefd op monetair vlak.

De arbeidsduur zal evolueren en formules van arbeidsherverdeling zijn absoluut noodzakelijk. De arbeidsreglementering moet worden versoepeld en er moet nieuwe werkgelegenheid worden gecreëerd in de verzorgende sector en op het gebied van veiligheid en leefmilieu.

Tenslotte moeten de opleidingen beter worden afgestemd op de noden van de veranderende arbeidsmarkt.

Mevrouw de minister, ook de Europese Unie neemt samen met de commissievoorzitter initiatieven om de economische crisis en de werkloosheid te lijf te gaan en deze initiatieven worden mede door u gestimuleerd in het kader van uw Europese opdracht: de Maastrichtnorm, de convergentiecriteria, de Economische en Monetaire Unie, de Europese sociale fondsen, het «groei-initiatief» met investeringsmechanismen op Europees niveau en de Europese Investeringsbank met een leningmechanisme. Binnenkort zal op de Europese Top in Brussel het Witboek over een strategie op middellange termijn inzake groei, concurrentiekracht en werkgelegenheid worden besproken. Het plan van de voorzitter van de Europese Commissie, Jacques Delors, kan miljoenen nieuwe arbeidsplaatsen opleveren en de werkloosheid in de Europese Unie halveren. Dit ambitieuze plan vergt grote veranderingen in de sociale-zekerheidsstelsels, de fiscaliteit en op de arbeidsmarkt. Deze maatregelen gaan uiteraard gepaard met een massale uitgavenverhoging. Zullen de verschillende landen, die allemaal met financiële problemen te kampen hebben, hiervoor de nodige middelen kunnen opbrengen? Deze vraag wensen wij nu reeds te stellen, omdat het duidelijk is dat dit ook voor de Belgische begrotingspolitiek een rol zal spelen.

Naast deze Europese aanpak, die nog onvoldoende coherent is, zoeken de verschillende landen van de Europese Unie ook op nationaal vlak naar uitwegen uit de economische crisis en naar impulsen voor de werkgelegenheid. Ondanks de Europese initiatieven gebeurt dit helaas op een ongecoördineerde en onsamenhangende wijze. Het is immers logisch dat elk land probeert er het beste van te maken, maatregelen neemt en niet altijd kan wachten op de noodzakelijke gecoördineerde politiek op Europees vlak. Deze komt immers niet op gang van de ene dag op de andere. Net zoals over het sociaal pact in België, dat al verleden tijd is en werd vervangen door een crisisplan van de Regering, worden er ook in vele andere landen tussen werkgevers, vakbonden en regering verder crisisonderhandelingen gevoerd. Overal staan dezelfde dossiers op de agenda: de hoge werkloosheid, het verlies aan concurrentiekracht, hervormingen in de sociale zekerheid. De vakbonden trachten, elk in hun eigen land en op een eigen manier, «zoveel mogelijk uit de brand te slepen voor werkgelegenheid en om de sociale afbraak te vermijden». Dat is hun rol, maar het lukt niet altijd evengoed.

Ik zou een lang overzicht kunnen geven van de verschillende maatregelen in de diverse Europese landen, maar ik zal mij beperken.

In Nederland heeft een parlementaire onderzoekscommissie de hele problematiek onderzocht. Er wordt gediscussieerd over het minimumloon en de werkloosheidswet moet grondig worden herzien.

In Duitsland wil men de concurrentiepositie en de economie grondig aanpakken. De arbeidsduur zou worden verlaagd, de belastingen zouden worden opgetrokken en de sociale fraude zou worden bestreden.

Het Verenigd Koninkrijk wil de vrije markt en wil zo weinig mogelijk sociale minimumnormen vaststellen.

Frankrijk werkt aan specifieke acties inzake tewerkstelling met een nieuwe regeling voor deeltijdse arbeid en de invoering van een nieuw sociaal plan bij collectief ontslag. Flexibiliteit wordt er de leuze. De arbeidskosten worden verlaagd en de arbeidsduur wordt ingekort. De Senaat keurde zelfs een ontwerp goed om een flexibele 32-urenweek mogelijk te maken, op jaarbasis en met voordelen gefinancierd door de overheid.

In Italië werd de automatische koppeling van de lonen aan de inflatie opgeheven. Er werd een sociaal akkoord gesloten tussen de Regering en de sociale partners dat ongeveer in dezelfde richting gaat als maatregelen in andere Europese landen.

Ook Spanje wil de loonkosten drukken en de concurrentiekracht van de bedrijven herstellen. Ook daar zegt men dat de lonen te laag zijn en dat maatregelen moeten worden genomen. Momenteel wordt men er geconfronteerd met een werkloosheidsgraad van 23 pct., meer dan het dubbele van het Belgische percentage. De loonsverhogingen worden zeer beperkt gehouden. Er wordt onderhandeld over een sociaal pact en er wordt gepleit voor een actiever tewerkstellingsbeleid.

Mijn conclusie, en dus de hoofdbedoeling van mijn interpellatie, is dat wij nood hebben aan een Europees gecoördineerde aanpak.

Mevrouw de minister, wij weten dat dit uw bedoeling is en dat u dit maar geleidelijk aan kan bereiken. Wij hopen dan ook dat de Europese Top van december, met het Witboek van de Europese Commissie, een heel belangrijk moment zal worden in de Europese politiek om vooral de werkgelegenheid aan te pakken en het sociaal beleid meer gestalte te geven.

In tijden van crisis zijn landen geneigd op zichzelf terug te plooiën en een protectionistische houding aan te nemen. Dit is echter een verkeerde reflex die niet tot positieve resultaten zal leiden. In een versplinterd Europa schuift elk land de problemen door naar de buurlanden waardoor uiteindelijk niets wordt opgelost. Op het vlak van arbeidskosten mag er in geen geval een opbod ontstaan tussen de verschillende landen want dit zal ons niet vooruit helpen, integendeel. Eerst en vooral moet het vertrouwen in Europa worden hersteld. Zo zullen de sociale verworvenheden in de verschillende landen het best worden gewaarborgd.

Europa zal een sociaal-economische politiek moeten uitwerken om de maatregelen in de verschillende landen te begeleiden en deze met elkaar in overeenstemming te brengen.

Indien er geen gezamenlijke beleidslijn wordt uitgewerkt, zullen de nationale initiatieven elkaar blijven beïnvloeden en neutraliseren en zullen de geboekte resultaten worden tenietgedaan door effecten uit andere landen van de Europese Gemeenschap en uit landen van buiten de Europese Gemeenschap. Enkel een algemene Europese aanpak kan oplossingen bieden. Daarom wil ik vragen of er initiatieven op het getouw zijn gezet om een gecoördineerd Europees sociaal-economisch herstelbeleid uit te werken, meer in het bijzonder met het oog op het bevorderen van de werkgelegenheid in de Europese Unie. Met andere woorden, wanneer zullen de nationale pactjes worden verwerkt tot één groot Europees sociaal plan voor de werkgelegenheid? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal aan de excellente analyse van de heer De Roo weinig toevoegen en vooral spreken over de denkrichtingen van de Europese Gemeenschap om een gedeeltelijk gemeenschappelijk beleid uit te werken.

Het Belgisch voorzitterschap speelt daarin een actieve rol en probeert gedurende de zes maanden, waarin het invloed kan hebben op de beslissingen, het tewerkstellingsbeleid vorm te geven. In de eerste plaats moeten we de afspraken respecteren die zijn gemaakt in verband met de interne markt en de Europese Monetaire Unie. Zolang de handelsbelemmeringen of de monetaire belemmeringen blijven bestaan, is er een handicap voor Europa. Men is er tot nu toe in geslaagd om de oorspronkelijk vooropgestelde data te behouden en wellicht geldt dit ook voor de ingangsdatum voor de Europese Monetaire Unie aangezien de zeven wetsontwerpen die dit mogelijk moeten maken, klaar zijn.

Ten tweede is België van oordeel dat de convergentiecriteria waarover afspraken werden gemaakt, moeten behouden blijven, ook al vergt dit een ingreep in de begroting voor alle landen. Wij mogen daar niet van afstappen wegens de economische crisis. De verleiding hiertoe is groot. Op geregelde tijdstippen duikt immers de idee op dat het gemakkelijker is de convergentiecriteria te versoepelen of de toepassing ervan uit te stellen. Ons land neemt de positie in dat wij ons moeten houden aan de gemaakte afspraken en dat het argument van werkloosheid en economische crisis niet mag worden gebruikt om ter zake een zwakkere houding aan te nemen.

Ten derde is er het probleem van de investeringen. Op de Top van Edinburgh werden ter zake reeds initiatieven genomen, die later op de Top te Kopenhagen verder werden uitgewerkt. Investerings worden gestimuleerd via het verstrekken van leningen of van een waarborg van de Europese Unie. Alles samen gaat het hier om een bedrag van circa 10 miljard ecu's. Commissievoorzitter Delors vindt dit bedrag veel te laag. Indien wij een forse duw willen geven aan de Europese economie, moet het bedrag volgens hem worden opgetrokken. In de pers wordt in dit verband het cijfer van 135 miljard ecu's vermeld. Of het inderdaad dit bedrag zal worden, is secundair. Ik vind het echter evident dat het geld van de Gemeenschap op het ogenblik prioritair moet worden vrijgemaakt voor het scheppen van werkgelegenheid. Tot nu toe werd er hiervoor maar met mondjesmaat gegeven.

De Belgische Regering heeft de intentie de voorzitter van de Europese Commissie te steunen. Wij willen stimulansen in die zin geven en hem helpen. Wij wensen inderdaad dat het bedrag wordt opgetrokken. De Regering zal een inspanning doen om de landen die dit minder belangrijk vinden, te overtuigen. Wij zullen niet passief afwachten en toekijken of Delors erin slaagt de andere commissieleden te overtuigen. Dat is weliswaar zijn rol, maar het is onze rol contact op te nemen met de diverse lidstaten en ze van ons standpunt te overtuigen.

Dit kan dus tot gevolg hebben dat het bedrag dat thans beschikbaar is voor het stimuleren van een aantal transnationale infrastructuurwerken, telecommunicatie-infrastructuurwerken en stadsvernieuwing en voor het nemen van initiatieven inzake het leefmilieu en de KMO'S, serieus zal worden opgetrokken.

Ten vierde wil België ook iets doen aan de structuurfondsen. Onder Belgisch voorzitterschap is er een akkoord bereikt over de bedragen die worden uitgetrokken voor de structuurfondsen. Zij worden verhoogd. Voor de werkgelegenheid zijn diverse structuurfondsen van groot belang. Zo wil het regionaal fonds de ongelijkheid tussen de verschillende subgebieden van de Europese Gemeenschap verkleinen via een financiële steun aan de achtergebleven gebieden. Het sociaal fonds kan, onder andere, worden gebruikt voor projecten inzake beroepsopleiding en voor initiatieven inzake langdurige werkloosheid, jeugdwerkloosheid en vrouwenwerkloosheid. Dit fonds is dus voor een deel toegespitst op de werkloosheidsproblematiek. Het cohesiefonds is vooral bestemd voor de zuidelijke gebieden, maar ook gedeeltelijk voor Ierland. Via dit fonds wil men een aantal projecten in landen dit het moeilijker hebben, stimuleren.

Tijdens het Belgisch voorzitterschap zijn wij erin geslaagd een akkoord te bereiken over het bijkomend toewijzen van geld aan de structuurfondsen en over het uitbreiden van de taken van sommige van die fondsen, onder andere het sociaal fonds. Dit fonds zal zich veel meer dan vroeger toelagen op het probleem van de werkloosheid.

Ten vijfde hadden wij de bedoeling een aantal belastingen te harmoniseren om aldus bijkomend belastinggeld ter beschikking te stellen voor het aanpakken van het probleem van de werkloosheid. Hierin zijn wij echter niet geslaagd. Wij moeten niet alleen de positieve punten vermelden, maar ook de negatieve. Er werden verschillende voorstellen op tafel gelegd, zoals een CO₂-energiebelasting en het harmoniseren van de vermogenbelasting. Daarover werd er in Ecofin geen overeenkomst bereikt. Verschillende ministers van Financiën hebben zich niet akkoord kunnen of willen verklaren met deze voorstellen. Het resultaat is dus dat wij op Europees vlak, althans via die weg, geen bijkomende nationale gelden zullen krijgen. Onze bedoeling was de gelden die daar zouden worden verzameld ter beschikking te stellen van de nationale overheid die ze zou moeten hebben gebruikt

voor tewerkstelling. Dat is één van de redenen waarom wij nu tijdens het sociaal conclaaf ook moeten spreken over belastingen. Had Europa de moed gehad om op Europees vlak een beslissing te nemen dan zou het wellicht op nationaal niveau de problemen vergemakkelijkt hebben. Wij zijn er niet in geslaagd de weerstand van een aantal Europese landen te overwinnen.

Wat de herverdeling van de arbeid betreft, kan ik het volgende zeggen. Mijn bezoek aan de verschillende Europese landen heeft mij geleerd dat men in die landen eveneens aan het onderhandelen is omtrent een sociaal pact, of hoe men zulk een pact ook wil noemen. Ook in verschillende lidstaten lukt dit overleg met de sociale partners niet. België is daarop geen uitzondering. Sommige lidstaten proberen reeds drie à vier jaar een overeenkomst te bereiken, maar hebben uiteindelijk de moed opgegeven.

De grote vraag voor de lidstaten is of zij erin zullen slagen een beleid te voeren zonder de sociale partners. Zullen zij erin slagen om die handicap te overwinnen, wetende dat de macht van de sociale partners inzake het mobiliseren van de achterban zeer groot is? Dit geldt vooral voor België, minder voor de andere lidstaten, hoewel in sommige ook een grote weerstand bestaat. Wij weten dat we een tijd van sociale beroering tegemoet gaan wanneer er maatregelen worden genomen zonder inspraak van de sociale partners. Vele lidstaten staan voor die uitdaging.

Er bestaat echter geen collectieve oplossing. Of het nu om arbeidskost, om arbeidsherverdeling of om creatie van werkgelegenheid gaat, de discussies concentreren zich allemaal rond hetzelfde probleem en de procedure die wordt gevolgd, schept overal dezelfde moeilijkheden. De grote moeilijkheid bestaat erin dat er op het Europese vlak geen bevoegdheid bestaat om de problemen op te lossen. Indien de Europese sociale partners zich op termijn zouden structureren, iets waaraan de Commissie werkt via voorbereidende teksten en documenten, kan dit worden verholpen.

Daarbij komt echter veel kijken. De vraag rijst bijvoorbeeld of de middenstandsorganisaties moeten worden erkend. België vindt van wel. In onze Nationale Arbeidsraad zijn immers de middenstandsorganisaties vertegenwoordigd en 95 pct. van onze KMO's zijn daarbij aangesloten. Wij wensen, in tegenstelling tot een aantal landen, dat op Europees vlak een oplossing wordt gevonden. De bestaande Europese sociale partners, zoals het VBO, wensen die erkenning ook niet. Nu het sociaal protocol ondertekend is, is daarover een hele discussie ontstaan. De sociale partners hebben de macht gekregen om te onderhandelen, en nu rijst de vraag hoe zij die macht zullen gebruiken. De structuren bestaan niet, zodat het overleg tot nu toe steeds informeel was. Misschien zullen op termijn, wanneer de nodige structuren zullen zijn uitgebouwd, richtlijnen op het gebied van arbeidsvoorwaarden, lonen, sociale zekerheid, enzovoort, voor een deel via het oedoen van het sociaal overleg op het Europese vlak, tot stand komen. Maar op het ogenblik kan het niet, omdat Europa daartoe juridisch niet bevoegd is — dit is nog steeds een nationale bevoegdheid — en omdat er, zelfs als de sociale partners het zouden willen, geen structuren bestaan. Deze materie moet dus nog steeds nationaal worden behandeld.

Ik veronderstel echter wel dat het Witboek van Commissievoorzitter Delors, waar ik met veel interesse naar uitkijk, een compilatie zal bevatten van de bestaande nationale maatregelen. Dit kan dan misschien een stimulans betekenen voor de verschillende landen. Men voelt zich altijd beter als men niet alleen staat en als men weet dat ook andere landen naar een oplossing voor een bepaald probleem zoeken, zoals het ook altijd interessant is te weten welke ervaringen andere landen met een bepaald probleem hebben opgedaan. In die zin kan die compilatie van voorstellen wel belangrijk zijn.

Tot besluit wijs ik erop dat Europa wel degelijk een sociale taak heeft, namelijk het vastleggen van minimumnormen. Hierdoor kan worden verhinderd dat in de spiraal naar beneden, onder de bodem wordt gegaan. Denk maar aan wat er in sommige Europese landen thans op het gebied van arbeidsreglementering gebeurt. Europa is dus wel gemachtigd om minimumnormen op te leggen, maar is daarbij wel enigszins gehandicapt. Wat Europa ook onderneemt, Groot-Brittannië vraagt voor zichzelf altijd een uitzondering. Dit land zal zich maar bij het standpunt van de elf andere Europese landen aansluiten als de maatregel de eigen wetgeving niet wijzigt, zo niet vraagt het een *opting out*, een over-

gangsperiode of een aparte clause. Toch vind ik een gemeenschappelijke houding met elf, met een aparte regeling voor Groot-Brittannië, nog altijd beter dan een blokkering.

Voorts hoop ik tijdens het Belgisch voorzitterschap vier à vijf richtlijnen te laten goedkeuren. Als dat inderdaad kan, dan zal er in de zes maanden van ons voorzitterschap meer zijn gebeurd dan in de voorbije drie jaar. Op de volgende Raad van 23 november moeten een aantal belangrijke beslissingen worden genomen. We zullen uiteraard al het mogelijk doen om van die Raad een succes te maken. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE BETREFFENDE HET
VOORSTEL VOOR EEN RICHTLIJN VAN DE RAAD
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN INZAKE DE
OPRICHTING VAN EUROPESE ONDERNEMINGSRA-
DEN IN ONDERNEMINGEN OF CONCERNS MET EEN
COMMUNAUTAIRE DIMENSIE MET ALS DOEL DE
VOORLICHTING EN DE RAADPLEGING VAN DE
WERKNEMERS

Beraadslaging

PROPOSITION DE RESOLUTION RELATIVE A LA PROPO-
SITION DE DIRECTIVE DU CONSEIL DES COMMUNAU-
TES EUROPEENNES CONCERNANT LA CONSTITU-
TION D'UN COMITE D'ENTREPRISE EUROPEEN DANS
LES ENTREPRISES OU LES GROUPES D'ENTREPRISES
DE DIMENSION COMMUNAUTAIRE EN VUE D'INFOR-
MER ET DE CONSULTER LES TRAVAILLEURS

Discussion

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van resolutie betreffende het voorstel voor een richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de oprichting van Europese ondernemingsraden in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie met als doel de voorlichting en de raadpleging van de werknemers.

Nous abordons l'examen de la proposition de résolution relative à la proposition de directive du Conseil des Communautés européennes concernant la constitution d'un Comité d'entreprise européen dans les entreprises ou les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

De beraadslaging is geopend.

La discussion est ouverte.

De heer Luc Martens, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal dit debat niet kunnen bijwonen aangezien men mij om elf uur verwacht in de kamercommissie, waar het wetsontwerp over het zwartwerk op de agenda staat. Gelieve mij voor deze afwezigheid te verontschuldigen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Stroobant, corapporteur.

De heer Stroobant (SP), corapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil in deze uiteenzetting eerst het voorstel van resolutie toelichten en daarna het standpunt van onze fractie daaromtrent verdedigen.

De ontwerp-richtlijn wordt op het ogenblik behandeld door de Europese Raad van ministers maar ze heeft voor ons toch al enige geschiedenis. In het Adviescomité voor Europese aangelegenheden werd deze ontwerp-richtlijn besproken, waarna een advies

werd geformuleerd en een resolutie opgesteld. Deze resolutie werd daarna aan de commissie voor de Sociale Aangelegenheden bezorgd. Het statuut van het adviescomité laat immers niet toe dat het de documenten rechtstreeks aan de plenaire vergadering bezorgt. Die moeten steeds vooraf in een commissie van het Parlement worden besproken.

De filosofie van de ontwerp-richtlijn wordt weergegeven in volgende punten. Het recht op informatie en consultatie wordt uitgeoefend in de Europese Ondernemingsraad. Deze raad bestaat uitsluitend uit werknemers. Het stelsel heeft geen dwingend karakter: werkgevers en werknemers kunnen overeenkomen om af te zien van de oprichting van deze Europese Ondernemingsraad. Bij ontstentenis van een akkoord moet er alleszins een ondernemingsraad worden opgericht, dit met respect van de minimumnormen die in de ontwerp-richtlijn voorkomen. Tenslotte, de Europese Ondernemingsraad die nog voor de goedkeuring van de richtlijn wordt opgericht, mag verder blijven functioneren. Het adviescomité was van oordeel dat de ontwerp-richtlijn een stap in de goede richting betekende inzake werknemersinspraak op Europees vlak.

In de resolutie worden hierbij enkele bedenkingen geformuleerd die ik hier bondig weergeef. Zij vinden hun inspiratie in wat in België ter zake bestaat en in de bekommernis van de commissieleden om aandacht te vragen voor een mogelijke ondermijning van de rol van de syndicale delegatie door de nieuwe structuren. Ook wordt gevraagd dat het suppletief karakter van de richtlijn binnen een bepaalde termijn — wij stellen voor vijf jaar — na de inwerkingtreding moet verdwijnen, waarna de oprichting van de Europese Ondernemingsraad verplichtend moet worden. Tenslotte, de communautaire formule van de ontwerp-richtlijn moet zoveel mogelijk verenigbaar zijn met de bestaande nationale inspraakstelsels, zoals het Duitse *Mitbestimmung*-stelsel, de Belgische ondernemingsraden en de Engelse werknemersparticipatie.

Meer specifiek werden volgende bedenkingen gemaakt.

Ten eerste delen wij het standpunt van de Europese Commissie dat de werknemersafvaardiging in de Europese Ondernemingsraad over dezelfde bescherming en dezelfde waarborgen moet beschikken als die welke door de lidstaten aan die afvaardigingen worden toegekend.

Ten tweede vragen wij correcties voor de kleinere Europese lidstaten die door hun wellicht beperktere afvaardiging in de Europese Ondernemingsraad, het risico lopen om permanent in de minderheid te worden gesteld. Daarom moeten minderheidsstandpunten systematisch worden weergegeven of moet een unanimiteitsregel worden uitgewerkt. Eventueel kan ook voorzien worden in de mogelijkheid dat de werknemersdelegatie haar standpunten uitwerkt in samenspraak met de Europese beroepscentrales, waardoor een ruimere behandeling dan de louter nationale wordt gegarandeerd.

Inzake de bevoegdheden die worden toegekend in de ontwerp-richtlijn heeft de commissie geen opmerkingen. De commissie voegt er echter aan toe dat zij van oordeel is dat de informatie en consultatie tijdig moeten gebeuren, volledig moeten zijn en begrijpelijk en schriftelijk moeten gebeuren.

De commissie doet dan nog enkele suggesties voor aangelegenheden die niet zijn opgenomen in de ontwerp-richtlijn.

Ten eerste, indien een onderneming een extra-communautaire dimensie heeft, dus niet alleen transnationaal binnen de Gemeenschap, maar ze ook buiten de grenzen van de Gemeenschap treedt, is het nodig dat de gegeven informatie ook betrekking heeft op haar positie buiten de Gemeenschap.

Ten tweede, de echtheid en de volledigheid van de verstrekte informatie moet kunnen worden gecontroleerd. In België gebeurt dit door experts. Er wordt gevraagd dat ook in de Europese Ondernemingsraad op dezelfde manier zou worden gewerkt. Het voorstel van resolutie, dat dateert van 16 juli 1993 roept bij wijze van algemeen besluit, de Regering op om de opdracht in verband met de oprichting van de Europese Ondernemingsraad als een dringende taak te beschouwen van het Belgisch voorzitterschap.

Tot zover de bondige toelichting over de resolutie zelf. Ik zal dan nu het standpunt van mijn fractie vertolken.

Toen de SP om de behandeling van de ontwerp-richtlijn over de Europese Ondernemingsraad verzocht, was de discussie in de Europese Gemeenschap al volop aan de gang. Wij geven er ons rekenschap van dat het debat dat vandaag in deze plenaire vergadering wordt gevoerd ofwel te laat ofwel te vroeg plaatsheeft. Het is te laat omdat de bijzondere Europese Raad van ministers voor Arbeid en Sociale Zaken zich nog maar pas op 12 oktober 1993 namelijk, over deze aangelegenheden heeft uitgesproken, meerderheid tegen minderheid. De vereiste unanimiteit werd niet bereikt. Het wordt dus wachten op de toepassing van het sociaal protocol toegevoegd aan het Verdrag van Maastricht. Dat betekent enkele maanden wachten. Dit debat zou dus beter op dat tijdstip worden gevoerd.

Onderhavig voorstel van resolutie werd ingediend op 16 juli 1993. Het debat in het adviescomité werd gevoerd in de maanden juni en juli. Dit debat kwam wel op tijd. De SP heeft tijdens die commissievergaderingen uitdrukkelijk gevraagd om van deze Europese Ondernemingsraden een prioritaire doelstelling van het Belgische voorzitterschap te maken. Wij hebben met genoeg kunnen vaststellen dat dit ook de visie was van de Belgische Regering en meer bepaald van de minister van Arbeid en Tewerkstelling.

We waren echter verwonderd te moeten vaststellen dat de liberale familie, zowel de VLD als de PRL, er anders over dacht. Het bevreesde ons evenzeer dat de Belgische werkgevers een negatieve houding aannamen. Immers, de bekommernis tot het democratiseren van ons stelsel van arbeidsverhoudingen, tot het invoeren van een formule van economische democratie, is niet nieuw in het Belgisch sociaal recht. België heeft, sedert het Sociaal Pact van 1945 een bijna vijftigjarig lange ervaring opgedaan inzake het invoeren van formules van democratische structuren in het bedrijfsleven. Deze werden op twee domeinen tot ontwikkeling gebracht, namelijk op het vlak van het sociaal overleg en op het vlak van de democratisering van de besluitvorming in de onderneming.

Men kan niet ontkennen dat het democratiseringsproces een moeizame ontwikkeling heeft gekend. Men mag zelfs zeggen dat het tijdens de jongste twee decennia bijna tot stilstand is gekomen. De economische crisis van de jaren 70 en 80 bracht immers mee dat de arbeidersbeweging een defensieve sociale strijd ging voeren. Men durfde niet meer vooruit kijken op de toekomst. De arbeidersbeweging werd ertoe gebracht zich meer in te laten met de strijd voor het behoud van sociale verworvenheden dan met de uitbouw van de sociale vooruitgang.

Ook het democratiseringsproces van het bedrijfsleven leed onder deze situatie. Meer nog, ingevinge het ineensorten van de politieke structuren in de Oostbloklanden begonnen velen te twifelen aan de doelmatigheid van de werknemersinspraak die daar op gang was gebracht in de economische en sociale structuren. Dit had repercussies op het vlak van het verwezenlijken van werknemersinspraak in het Westen. Er werden veel te vlug negatieve conclusies getrokken omdat er niet vaak ernstige analyses werden gemaakt van de sociale verhoudingen in de Oostbloklanden.

Bovendien ligt het voor de hand dat de werknemers in onze Gewesten hun eigen historisch gegroeid stelsel moeten uitbouwen. Het bevriezen van de idee van werknemersinspraak belette niet dat de mutaties die het bedrijfsleven intussen onderging werden opgemerkt. Bedrijfsfusies, herstructureringen, delocaties, veroudering van het productieproces en het invoeren van nieuwe technologieën grepen diep in op het sociale leven in de ondernemingen. De Europeanisering en de internationalisering leidden ertoe dat de bestaande overleg- en inspraakstructuren niet meer beantwoordden aan de nieuwe dimensie van het bedrijfsleven. De bestaande ondernemingsraden en de comités voor veiligheid hadden slechts een partieel zicht op de werking van de totale economische entiteit en konden deze werking dan ook maar gedeeltelijk vatten en beïnvloeden.

De werknemersorganisaties gaven er zich rekenschap van dat de werknemers de besluitvorming in de onderneming meer en meer moesten beïnvloeden op de diverse niveaus waarop zij effectief was gelokaliseerd, zoniet zouden zij de willoze speelbal worden van deze economische mutaties.

Opnieuw wordt de arbeidsbeweging geconfronteerd met een oude maar nog steeds actuele vraag over de consequenties van het zich integreren in de bedrijfsstructuren op de algemeenheid van haar streven en actie voor een globale maatschappijhervorming. De contradictie medezeggenschap versus arbeidscontrole duikt opnieuw op.

In haar streven naar het aanpassen van de nationale inspraakstructuren aan een Europese dimensie, maakt de Europese vakbeweging een grote bocht om het probleem en vermijdt de confrontatie.

In de huidige, reeds omschreven context en rekening houdend met de bestaande machtsverhoudingen, aanvaardt men vandaag dat de Europese ondernemingsraad een schuchtere poging is tot werknemersparticipatie.

Noch de werkingsmodaliteiten, noch de bevoegdheden halen echter het niveau van wat op het nationale vlak reeds tientallen jaren is verworven.

De SP keurt het initiatief van de commissie niet af maar zij wil duidelijk zeggen dat het onderhavige voorstel van resolutie een compromis is. Het voorstel moet als discussiebasis worden aanvaard, maar het beantwoordt nog onvoldoende aan de reële noden van de werknemers. Voor ons is het voorstel aanvaardbaar, maar wij beschouwen het wel als een geraamte van een grote constructie dat nog verder moet worden afgewerkt. De mogelijkheid om de Europese Ondernemingsraad eventueel niet op te richten, het hoge aantal werknemers dat vereist is, namelijk duizend, en de beperkte bevoegdheden, beschouwen wij als tekortkomingen die in de toekomst moeten worden verholpen. Van essentieel belang is echter — en daarom zijn wij overtuigd — dat de werknemers voortaan informatie krijgen over de werking en de perspectieven van de Europese entiteit. Zij zullen de besluitvorming op dat vlak enigszins kunnen beïnvloeden. Dit is een stap in de goede richting.

De SP steunt derhalve dit voorstel van resolutie en vraagt de Regering met aandrang in de Raad van ministers van de Europese Unie ook in de komende maanden te blijven ijveren voor de afhandeling van dit dossier. De SP is echter van oordeel dat hierbij met de volgende overwegingen rekening moet worden gehouden.

Ten eerste moet op langere termijn de oprichting van een ondernemingsraad worden verplicht.

Ten tweede zal men later het werknemersaantal van 1000 verlagen en bijvoorbeeld op 500 brengen.

Ten derde moet in een uitvoeringsrichtlijn worden gepreciseerd op welke economische informatie de werknemers recht hebben.

Ten vierde, moeten de kleinere landen in de Europese Ondernemingsraad een gewaarborgde vertegenwoordiging krijgen en mogen zij niet in een situatie van permanente minorisering terechtkomen.

Ten vijfde wordt inspraak via de Europese Ondernemingsraad het best aangevuld met de oprichting van een Europese vakbondsdelegatie.

Mijnheer de Voorzitter, dit was een bondig overzicht van de standpunten die wij hebben ingenomen. Ik vond het ook belangrijk te schetsen tegen welke achtergrond deze moeten worden gesitueerd. Ik heb kritiek geformuleerd op de ontwerprichtlijn, maar uiteindelijk staan wij er positief tegenover en verdedigen wij met overtuiging dit voorstel van resolutie. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Backer.

De heer De Backer (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, vandaag bespreken wij het voorstel van resolutie betreffende een voorstel van richtlijn inzake de oprichting van een Europese Ondernemingsraad in ondernemingen met een communautaire dimensie.

Graag wil ik eerst de rapporteurs, de heer Luc Martens en vooral de heer Stroobant, feliciteren met hun omstandig verslag dat de werkzaamheden van de commissie en het adviescomité weergeeft.

De resolutie vraagt onze Regering om gedurende haar voorzitterschap dit voorstel van richtlijn prioritair te behandelen in de Raad van ministers van de Europese Unie.

De internationalisering van het bedrijfsleven heeft de contacten tussen werkgever en werknemer een nieuwe dimensie gegeven, namelijk een internationale dimensie. Beslissingen met betrekking tot werknemers in één land worden genomen door een hoofdzetel die gevestigd is in een ander land. Dit impliceert dat de informatiedoorstroming anders verloopt dan dit tot nu toe het geval was. De lokale bedrijfsleiding en de werknemers zijn niet altijd voldoende op de hoogte over wat in de hoofdzetel wordt beslist aangaande het eigen bedrijf. In dit kader wordt het voorstel van richtlijn geformuleerd. De Europese Ondernemingsraad zou het informatiekanaal worden waarlangs de hoofdzetel haar maatregelen kenbaar maakt aan de werknemers.

De richtlijn, zoals zij aan de commissie werd voorgelegd, vertoont nochtans een aantal pijnlijke tekortkomingen. De rapporteur heeft hierop eveneens gewezen.

In eerste instantie moet de vraag worden gesteld naar het toepassingsgebied van de richtlijn. Er wordt een dubbele voorwaarde gesteld. Enerzijds moet een onderneming met een communautaire dimensie ten minste duizend werknemers in de Gemeenschap tewerkstellen en anderzijds moet deze onderneming ten minste twee vestigingen hebben en dit in verschillende lidstaten met elk ten minste 100 werknemers. Het cumulatief karakter van deze voorwaarden maakt het voor onwillige ondernemingen zeer gemakkelijk om aan deze voorwaarden te ontkomen. Nochtans moet ik mij aansluiten bij de opmerking van de heer van Zonneveld dat een lagere drempel niet haalbaar zou zijn.

De Europese Ondernemingsraad wordt opgericht op verzoek van ofwel de hoofddirectie van de onderneming, ofwel de werknemers of hun vertegenwoordigers. Indien besloten wordt geen Europese Ondernemingsraad op te richten, dan gelden de minimumeisen van de wetgeving van de lidstaat waarin de hoofddirectie van de onderneming is gevestigd. Deze bepaling opent natuurlijk een ideaal achterpoortje om te opteren voor de minst stringente regels. Wanneer de directie gevestigd is in een land met zeer lage eisen ten aanzien van de informatie aan werknemers, is de keuze voor de hand liggend.

Ik meen dat de oplossing ingeval partijen geen akkoord kunnen bereiken meer wenselijk zou zijn, namelijk de oprichting van een Europese Ondernemingsraad die beantwoordt aan bepaalde minimumeisen.

Bijkomend vormt het ontbreken van de lokale besturen in deze overlegorganen een grote tekortkoming van de richtlijn. De doorstroming van informatie moet in eerste instantie ook gebeuren naar de lokale directies. Deze laatste vrezen in de kou te zullen blijven staan. De richtlijn biedt — in tegenstelling tot wat de resolutie beweert — geen voldoende garanties betreffende dit probleem.

Ik heb ook vragen over de efficiëntie van het orgaan als informatiekanaal. Informatie wordt het best gegeven op het niveau dat het dichtst bij de werknemers staat: dus het niveau van de bedrijfsseenheid. Zal de informatie die verstrekt wordt op zo'n Europese Ondernemingsraad alle werknemers voldoende interesseren? Hebben werknemers wel gelijklopende belangen? Ik twijfel hier zeer sterk aan.

Ook de vertegenwoordiging van de kleine landen in deze ondernemingsraden is een teer punt. De vertegenwoordiging van België in een dergelijke Europese Ondernemingsraad zal miniem zijn. Bij de bespreking in het Adviescomité voor Europese aangelegenheden werd reeds het voorbeeld gegeven van de Europese ondernemingsraad van Renault die, op 32 werknemersvertegenwoordigers, slechts 2 Belgen telt. De resolutie vraagt de Regering een correctie aan te brengen. Wanneer er moet worden geherstuctureerd, zullen de kleine landen altijd het slachtoffer worden van hun numerieke minderheid in de werknemersvertegenwoordiging. Dit kan toch niet de bedoeling zijn van de richtlijn.

Wat de informatieplicht en het recht van de onderneming om informatie achter te houden betreft, moet rekening worden gehouden met de standpunten van werknemers en werkgevers. Het inschrijven van het recht van de werkgever om informatie achter te houden, indien deze informatie de belangen van de onderneming «aanzienlijke» schade kan toebrengen, roept een aantal vragen op. Wat is aanzienlijke schade? Aanzienlijk is een

rekbaar begrip? Wie gaat over de draagwijdte van dit begrip oordelen? Een ieder zal hieronder verstaan wat in zijn voordeel speelt. Het vrijgeven van informatie kan concurrenten echter een voordeel verschaffen. Dit moet worden vermeden. Het wordt dus dansen op een slappe koord, een voortdurend zoeken naar het juiste evenwicht, dat zeer moeilijk te vinden zal zijn.

Ook rijst de vraag of dit overleg, dat uiteindelijk toch tussen verschillende landen moet worden georganiseerd, het beslissingsproces van de ondernemers niet op ernstige wijze zal vertragen. Men begrijpt dat een Europese Ondernemingsraad, al was het maar wegens de geografische verwijdering tussen de afgevaardigden, niet op dezelfde soepele wijze kan functioneren als de ondernemingsraden vandaag. Men kan zich ook afvragen of deze bijkomende verplichting bedrijven niet zal aanzetten om meer te investeren buiten de Europese Unie, waar de arbeidsvoorwaarden soepeler zijn, de arbeidskosten lager en de collectieve arbeidsverplichtingen van de werkgever aanzienlijk minder. De druk van de Oostbloklanden en de Oosterse lage-loonlanden is op het moment reeds voldoende groot. De praktijk zal dit uitwijzen.

Ook de kostprijs van het project is nog helemaal niet duidelijk. Werknemers zullen zich immers moeten verplaatsen om deel te nemen aan de Europese Ondernemingsraad. Hiervoor wordt beslag gelegd op arbeidstijd gedurende dewelke zij anders productief zijn.

Tenslotte rijst de vraag naar het gebruikte begrippenkader. Heeft elk van de gebruikte woorden in de diverse landen eenzelfde betekenis? Wordt dit voldoende gecontroleerd?

Omdat de richtlijn fundamentele tekortkomingen vertoont en omdat de economische gevolgen voor de bedrijven onvoldoende zijn nagegaan, zal de VLD tegen het voorstel van resolutie stemmen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL). — Monsieur le Président, avant tout, permettez-moi de m'associer à M. De Backer et de féliciter nos collègues MM. Luc Martens et Maxime Stroobant pour la qualité des rapports qu'ils ont rédigés au nom du comité et de la commission qui sont à l'origine de ces travaux.

En réalité, la proposition de résolution qui figure à l'ordre du jour est consécutive à une série de travaux, entamés voici très longtemps par les Communautés européennes.

Le problème de la représentation des travailleurs s'est tout d'abord posé au niveau du statut de la société de droit européen. Ce statut trouve son origine dans les années soixante. Il a ensuite séjourné, pendant de nombreuses années, dans les tiroirs de la Commission et on en comprend aisément la raison. En créant un statut pour les sociétés, on tentait évidemment de le pousser à l'adopter! Or, si ce statut comprend des composantes fermement rejetées par les entreprises, elles n'y adhéreront pas. Si on amène un cheval qui n'a pas soif à l'abreuvoir, il ne boira pas, bien entendu!

Le statut de la société de droit européen présentait donc des lacunes: il tendait à organiser une représentation des travailleurs sur le plan européen et se caractérisait par l'absence de dispositions fiscales, ce qui — on le sait très bien depuis le rapport Ruding — constitue le principal obstacle aux regroupements transnationaux. Telles sont les remarques inspirées par la première version de la proposition de résolution qui nous est soumise aujourd'hui.

Est venue ensuite, en 1980, la proposition relative à l'information et à la consultation des travailleurs des entreprises à structures complexes, en particulier transnationales, ou projet de directive Vredeling, du nom du commissaire néerlandais qui assumait alors la responsabilité des affaires sociales.

Le sort dévolu à cette proposition de directive n'a guère été plus satisfaisant que celui qui a été réservé à la Société de droit européen. En effet, après avoir suivi son petit bonhomme de chemin par le biais du Comité économique et social, et après avoir fait l'objet de dizaines d'amendements au Parlement européen, ce dossier est également retourné définitivement dans les tiroirs de la Commission.

A mon sens, une erreur fondamentale a également été commise dans la proposition de la Commission. En effet, tous les gouvernements européens sont hostiles à l'exercice d'un pouvoir extraterritorial

par les gouvernements étrangers. Le gouvernement américain, par exemple, s'arroge le droit d'intervenir, au titre du ministère de la Justice américain, en envoyant des commissions d'investigations à l'étranger, sans même avoir obtenu l'accord des pays concernés.

Malheureusement, le projet de directive Vredeling est tombé dans le même travers: il permettait d'astreindre des entreprises totalement extérieures aux territoires des pays de la Communauté — mais dont, par hasard, des filiales y étaient établies — à un certain nombre d'obligations en territoire étranger. Inutile de vous dire que la logique de l'attitude des gouvernements européens, qui s'opposent dans ce domaine aux procédés du gouvernement américain en Europe, n'est pas servie par une proposition de directive prétendant agir exactement de la même manière en ce qui concerne les Etats-Unis. Actuellement, nous sommes confrontés à un troisième projet visant la même finalité. Les éléments permettant éventuellement de faire appel à la création de ce Comité d'entreprise européen ont été distraits du projet de la Société de droit européen et de la directive Vredeling.

D'ailleurs, je m'interroge sérieusement quant au choix des thèmes dont est saisi notre Comité d'avis européen du Sénat. Je rappelle qu'il y a quelques mois, nous avons eu à débattre de la proposition visant à instaurer une taxe sur le CO₂ et sur l'énergie. Sur le plan européen, la question ne présentait aucune priorité, aucune urgence; par contre, sur le plan belgo-belge, elle était prioritaire puisque le Gouvernement voulait lever une taxe de ce genre en Belgique.

A présent, nous sommes à nouveau saisis d'une résolution en la matière dont on se demande vraiment quelle est l'urgence à l'échelon européen. Je comprendrais si cela contribuait à lutter contre le chômage, à créer de l'emploi et de l'activité économique. Or, ce n'est nullement le cas. En réalité — et c'est peut-être l'arrière-pensée qui se cache derrière cette proposition —, on se contente d'accorder «une sucette» aux travailleurs en leur donnant le pouvoir de la parole qui leur permettra de débattre de leurs malheurs en Comité d'entreprise européen. Je crains que leurs difficultés ne s'en trouvent pas réduites pour autant! A défaut de priorité européenne, le Gouvernement, désireux de donner des éléments de satisfaction à son aile syndicale, estime qu'il convient de pousser ce projet, et c'est la raison pour laquelle il figure aujourd'hui à l'ordre du jour du Sénat. J'estime que dans une Europe frappée par le chômage et par la crise, il existe d'autres urgences...

Sans vouloir paraphraser les arguments contre le projet de directive, fort bien développés dans le rapport de M. Stroobant, force est de constater que le Conseil central de l'économie, qui a défini les priorités dont la présidence belge doit tenir compte, n'a pas retenu la présente proposition. Pourquoi? Tout simplement parce qu'elle divise les employeurs et les travailleurs. Manifestement, le Gouvernement ne fait appel au modèle belge que lorsque cela le sert et le viole allégrement dans le cas contraire. En l'occurrence, la proposition présente un caractère «diviseur» pour la Belgique, alors que le Gouvernement devrait, dans la mesure du possible, pratiquer une politique largement unanime en matière de relations extérieures et européennes. J'y suis d'ailleurs personnellement attaché. La proposition, à laquelle les interlocuteurs sociaux ne reconnaissent pas la moindre priorité, représente le point de vue exclusif des organisations syndicales. Toutefois, ces dernières ont été, dans ce cas précis, plus sages que les collègues sénateurs qui poussent cette résolution, puisque le Conseil central de l'économie, en l'absence d'un accord général sur la proposition, ne l'a pas retenue parmi les priorités de la présidence belge.

Le rapport de M. Stroobant (document n° 738-1 du 19 juillet 1993), mentionne, à partir de la page 52, les arguments de fond que nous avons à opposer à cette proposition de résolution. J'ai relevé neuf points que je ne veux pas paraphraser, car il suffirait de les lire; je me contenterai de les résumer.

Premier point: la mesure proposée n'est pas efficace.

Deuxième point: la mesure proposée ne tient pas compte de la nature décentralisée de nombreuses multinationales. Elle conduira à court-circuiter les directions locales et à marginaliser les petits pays, malgré deux correctifs apportés à l'initiative du

Gouvernement belge durant sa présidence, le premier consistant à imposer la présence d'au moins un représentant des petits pays dès le moment où un établissement est situé sur leur territoire et le deuxième prévoyant l'information des directions locales. Malheureusement, l'acceptation de ces deux modifications ne suffit pas à éliminer complètement la critique émise dans ce point deux.

Troisième point: la mesure n'est pas nécessaire et, par conséquent, elle est contraire au principe de la subsidiarité, d'autant que des modèles fonctionnent très bien, suivant des schémas différents, dans les divers pays de la Communauté.

Quatrième point: en dépit de certaines garanties offertes par la proposition, les comités d'entreprise européens entraveront les mécanismes existant dans les pays membres. Ils contribueront en particulier à éroder le modèle sectoriel belge.

Cinquième point: contrairement aux apparences, il s'agit d'une mesure rigide, imposée d'en haut, qui ne découle pas des accords, réglementations et pratiques en vigueur dans les Etats membres. Elle ne respecte pas l'autonomie des partenaires sociaux et leur impose de véritables contraintes.

Sixième point: la mesure aura un impact négatif sur l'économie.

Septième point: la mesure est inéquitable et discriminatoire.

Huitième point: nous estimons préférable, lorsque c'est possible, d'appliquer le traité plutôt que le protocole à onze. En Belgique, nous devons d'abord essayer de l'appliquer sous la forme d'une consultation des interlocuteurs sociaux et nous devrions juger du résultat de celle-ci avant de légiférer en la matière.

Neuvième point: nous formulons un reproche fondamental à l'égard du type de législation envisagé par la Commission; nous sommes, en fait, confrontés à un règlement qui fut artificiellement baptisé «directive», parce qu'il ne laisse aux différents pays aucune souplesse dans l'application de la mesure. Soyons clairs: il convient de remplacer le texte du projet de la Commission par une véritable directive offrant des choix et n'imposant pas le seul modèle de la formule préconisée par la présente résolution.

Telles sont les raisons pour lesquelles nous ne pouvons souscrire, sur le fond, à cette proposition de pseudo-directive émanant de la Commission européenne et n'estimons pas opportun de voter en sa faveur.

Le groupe PRL votera par conséquent contre cette proposition de résolution. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luc Martens, rapporteur.

De heer L. Martens (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij aan bij de vriendelijke woorden van de heer Harry aan het adres van de heer Stroobant die namens het adviescomité inderdaad een uitstekend rapport heeft gemaakt waarin op een evenwichtige en correcte manier de standpunten van meerderheid en minderheid zijn weergegeven. Wij moeten durven zeggen dat het Europees adviescomité gedurende de voorbije maanden goed werk heeft geleverd. Er werd reeds eerder een rapport opge maakt in verband met de CO₂-energiebelasting en er staan nog talrijke andere onderwerpen op de agenda. Wilfried Martens geeft ontegensprekelijk dynamiek aan de besprekingen. Ik feliciteer hier ook het Belgisch voorzitterschap dat een eerlijke poging doet om tot een politiek akkoord te komen rond deze richtlijn en daaraan de nodige prioriteit heeft gegeven.

Mijnheer Stroobant, de richtlijn is nodig. Op dat punt zijn wij eensgezind. Ik heb de indruk dat bij de bespreking in globo de standpunten die in de Nationale Arbeidsraad werden vertolkt werden overgenomen door de diverse partijen. Zo werden de bezwaren van de ondernemerswereld tegen de Europese ondernemingsraden vanuit een bepaalde politieke hoek hernomen. Wij mogen niet blind zijn voor deze bezwaren die een waarschuwing inhouden. Zij moeten ons dwingen om bij het inpassen van de richtlijn in de Belgische wetgeving de kritiek die er rond bestaat te ontcrachten. Ik kan mij echter niet volledig bij die kritiek aansluiten alleen reeds omdat in de Europese Unie steeds meer bedrijven zich over de grenzen heen ontwikkelen.

Van de duizend grootste industriële ondernemingen in de EG, waren er in de periode 1983-1984 slechts 29 grensoverschrijdende ondernemingen. In de periode 1988-1989, vijf jaar later, waren het er bijna 200, hetzij zevenmaal meer. Beslissingen die een concrete invloed hebben op de situatie van de werknemers worden hoe langer hoe meer genomen in het buitenland. Er wordt op internationaal niveau beslist over rationalisaties, reorganisaties, produktiewijzigingen, verplaatsingen van investeringen, sluitingen, wijzigingen van de arbeidsorganisatie. Informatie en consultatie van werknemers worden echter alleen op nationaal vlak geregeld. Daardoor worden werknemers uit verschillende vestigingen gemakkelijk tegen elkaar uitgespeeld. Bovendien stellen wij vast dat het lokale management soms niet op de hoogte is van de volledige draagwijdte van een aantal beslissingen, of dat het zich in sommige gevallen kan verschuilen achter de beslissingen van de hoofdzetel.

Daarom is het van primordiaal belang dat de organen en procedures van voorlichting en raadpleging van de werknemers met de grootste spoed aan de internationale dimensie worden aangepast en dat er regenover het transnationale management een grensoverschrijdende vertegenwoordiging van de werknemers komt.

De Europese Ondernemingsraad is een geschikt instrument om de voorlichting en de raadpleging van de werknemers op het Europese vlak waar te nemen zonder dat daarbij afbreuk wordt gedaan aan de procedures die op het niveau van de lidstaten werden ontwikkeld en die in vele gevallen accuraat zijn gebleken. Wij zijn ervan overtuigd dat de Europese Ondernemingsraad de mogelijkheid kan bieden aan werknemers van transnationale bedrijven om elkaar te ontmoeten en om samen te werken, maar ook om hun werkgevers te ontmoeten. Hierdoor kunnen de zaken wel doorzichtiger worden.

Ook vanuit de Belgische context kan men argumenten vinden voor de oprichting van Europese ondernemingsraden.

België heeft een wetgeving over informatie aan de ondernemingsraad. Het is interessant even na te gaan in hoever deze wetgeving toereikend is voor transnationale ondernemingen. Volgens het verslag 1990-1991 van de Economische Inspectie die de toepassing van de informatiewetgeving controleert behoren 30 pct. van de gecontroleerde ondernemingen tot een buitenlandse groep. In 86 pct. van deze ondernemingen wordt er informatie gegeven, maar de vraag is wat die informatie inhoudt. Slechts in 59 pct. van de gevallen wordt informatie verstrekt over de geconsolideerde jaarrekening. In de overige gevallen beschikt men zelfs niet over die jaarrekening of wordt ze gewoon niet overhandigd. In de praktijk beperkt de informatie zich meestal tot het organigram van de groep, het schema waarin de verschillende ondernemingen van de groep gesitueerd worden, maar gaat ze niet over de grond van de zaak. De Belgische wetgeving bepaalt nochtans dat informatie moet worden verstrekt over de statuten, de leiding, de financieringsmiddelen, de financiële structuur, de toekomstverwachtingen, de voorgenomen investeringen. De oorzaak van deze gebrekkige naleving van de wet is gekend: meestal beschikt de lokale directie zelf niet over deze informatie.

De Belgische wetgeving bepaalt ook dat een speciale ondernemingsraad moet worden bijeengeroepen als zich een speciale gebeurtenis voordoet. Volgens het eerder genoemde verslag van de Economische Inspectie gebeurt dit slechts bij 29 pct. van de onderzochte ondernemingsraden. Het betrof gebeurtenissen als fusie, opslorping, overname, sluiting, herstructurering enzovoort. Volgens de wet moet de ondernemingsraad bijeengeroepen worden vóór de uitvoering van de beslissing, maar in de praktijk blijkt dat hij maar wordt samengeroepen om uitvoering te geven aan de sociale aspecten van de beslissing die reeds eerder in internationaal verband is genomen. Ook hier moeten we vaststellen dat de lokale directies niet altijd op de hoogte zijn van de strategische beslissingen van de centrale directie.

In België heeft elke grote onderneming meestal maar één ondernemingsraad, maar ondernemingen met verschillende vestigingen in het land kunnen ofwel kiezen voor één ondernemingsraad voor het hele land ofwel voor een ondernemingsraad per vestiging met minstens honderd werknemers. Zelfs als er verschillende onder-

nemingsraden voor één onderneming bestaan, is er geen overkoepelende ondernemingsraad. Via de arbeidsrechtbank kan wel een overkoepeling worden afgedwongen, maar zelfs dan staan we nog niet zo ver als in een aantal van onze buurlanden. In Nederland bestaat de Groepsondernemingsraad of de Centrale Ondernemingsraad, in Frankrijk *le Comité de groupe* of *le Comité central d'entreprise* en in Duitsland de *Konzernbetriebsrat* of de *Gesamtbetriebsrat*.

Als wij het nuttig vinden dat werkgevers en werknemers overleggen, informatie uitwisselen, dan is het ook logisch dat een aantal aangelegenheden op een hoger, centraler niveau worden besproken. De praktijk van de buurlanden en de reeds vrijwillig ondertekende conventies om een Europese ondernemingsraad aan te stellen, bevestigen dit. Informatie kan het best worden verstrekt vanuit de plaats waar ze beschikbaar is en waar ook de beslissingen worden genomen.

Sommigen beweren dat het niet nodig is een Europese ondernemingsraad op te richten, dat er een andere weg bestaat. De centrale directie zou bijvoorbeeld zelf naar elke lokale ondernemingsraad kunnen stappen om informatie te geven over de toestand en de strategie van de groep. Dit doet mij aan de *roadshows* van de financiële wereld denken waar men ook de lokale vestigingen bezoekt. De praktijk wijst echter uit dat de resultaten niet bemoedigend zijn.

Ondertussen schieten de jongste jaren de facto Europese ondernemingsraden als paddestoelen uit de grond. In meer dan vijftien grote Europese multinationals zoals Thomson, Bull, Volkswagen, Pechiney, Nestlé en vele anderen werd de oprichting van een Europese ondernemingsraad syndicaal afgedwongen en heeft men niet gewacht op het kader dat door de Europese richtlijn zal worden aangereikt.

De CVP-fractie pleit er daarom voor dat de ontwerp-richtlijn zeer spoedig een feit wordt. Dit moet toelaten deze richtlijn ook in de nationale wetgeving op te nemen en te integreren in ons algemeen systeem van arbeidsverhoudingen. Spoed is eveneens vereist om op het terrein zelf werk te kunnen maken van de oprichting van deze Europese ondernemingsraden.

Dit is alles behalve een gemakkelijke klus, gezien de vele moeilijkheden die nog moeten worden opgelost.

Bij de oprichting van deze ondernemingsraden moeten heel wat etappes worden doorgemaakt. Gezien elk bedrijf en elke situatie eigen kenmerken heeft moet, als bijlage bij de richtlijn een niet al te stringent, maar toch duidelijk stramien worden uitgewerkt, waarin de procedure wordt omschreven.

Er is een zeer grote nood aan aangepaste vorming en opleiding van de afgevaardigden die in het bijzonder overleg en in de voorafgaandelijke onderhandelingen worden betrokken. Dit geldt zeker ook voor de Belgen onder hen, maar ik stel vast dat vakbondsmilitanten in verschillende andere landen eveneens onvoldoende gevormd en begeleid worden. Als op dat vlak geen grote inspanningen worden geleverd, zullen de resultaten ongetwijfeld uitblijven.

De afgevaardigden van de toekomstige ondernemingsraden kunnen nu reeds door contacten met hun collega's uit andere lidstaten zeer veel ervaring opdoen. De Europese Commissie besteedt hieraan trouwens reeds heel wat middelen. Door dergelijke ontmoetingen te stimuleren kunnen wij ervoor zorgen dat de afgevaardigden sneller ervaring opdoen en de competentie verwerven die zij bij de uiteindelijke onderhandelingen over de oprichting van hun Europese ondernemingsraad nodig zullen hebben.

De Europese ondernemingsraden betekenen ook voor de syndicale beweging een zeer grote uitdaging. Het is niet vanzelfsprekend dat de afgevaardigden daarin ook goed zullen werken. Op het ogenblik worden er heel wat vragen gesteld over de rol van de drukingsgroepen en meer bijzonder van de vakverenigingen in onze maatschappij. Ik durf gerust bekennen dat de syndicale

beweging fouten heeft gemaakt en nog vergissingen zal begaan, maar dat betekent zeker niet dat de syndicale beweging geen positieve rol te spelen heeft. Uit fouten en vergissingen zal zij lessen moeten trekken die zeker bij een Europees optreden tot een herdenken van haar rol zullen leiden.

De betrokkenheid van vakbonden bij het tot stand komen van CAO's, bij het vastleggen van de arbeidsvoorwaarden en bij de werking van de ondernemingsraad verschilt zeer sterk van land tot land. In sommige landen bestaat er voor sommige aspecten van die problemen bijna een monopolie van een vakbond. Er zullen dus zeker vragen rijzen over syndicaal pluralisme en over het veilig stellen van de rol van de afvaardiging van de kleinere landen. Het is ook niet denkbeeldig dat sommigen in die omstandigheden de Europese Ondernemingsraad zullen trachten te gebruiken om de vakbonden uit te schakelen of te dwarsbomen. Ook dat gevaar is reëel en betekent voor de vakbonden een reden te meer om zich grondig te bezinnen over de te volgen strategie.

De Europese Ondernemingsraad is een uitdaging voor de vakbonden, maar eveneens voor Europa zelf. De Europese Ondernemingsraad kan het bewijs worden dat Europa veel meer nastreeft dan de economische en financiële samenwerking. Hij kan duidelijk maken dat de economische democratie een belangrijk deel uitmaakt van het Europees maatschappelijk model. Als christen-democraten hechten wij zeer veel belang aan de economische democratie. In een goed uitgewerkte, maar toch soepele Europese richtlijn over de Europese ondernemingsraden zien wij een mogelijkheid om die nog verder te ontwikkelen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het voorstel van resolutie luidt:

« De Senaat,

Gezien het verslag van zijn Adviescomité voor Europese aangelegenheden (Gedr. St. nr. 738-1, 1992-1993, van de Senaat) en het daarin opgenomen advies betreffende het voorstel voor een richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de oprichting van Europese ondernemingsraden in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie met als doel de voorlichting en de raadpleging van de werknemers;

1. Meent dat het opportuun is dat de Senaat aan de Regering zijn standpunt meedeelt over de krachtlijnen van het ontwerp en zich de vraag stelt of de ontwerp-richtlijn behoort tot de maatregelen waaraan het Belgische voorzitterschap dringend aandacht moet besteden;

Stelt vast dat de Belgische sociale gesprekspartners er niet in geslaagd zijn tot een consensus over deze materie te komen, zoals blijkt uit de standpunten die de betrokkenen voor het Adviescomité hebben ingenomen en uit de adviezen van de Nationale Arbeidsraad (advies nr. 999 van 26 maart 1991) en van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven (advies van 28 juni 1993);

Meent dat zulks het Parlement echter niet mag beletten zich over deze aangelegenheid te buigen en een standpunt ter zake te formuleren;

2. Overwegende dat het economisch leven op wereldvlak belangrijke mutaties ondergaat en dat bedrijfssluitingen, delokalisaties, reorganisaties, wijzigingen in de arbeidsorganisatie, structuurwijzigingen, concentraties en fundamentele veranderingen in de individuele arbeidspositie van de werknemers daar de uitdrukking van zijn;

Overwegende dat deze mutaties zich eveneens op het beperktere vlak van de Europese Gemeenschap voordoen, in het bijzonder ten gevolge van de verwezenlijking van de eenheidsmarkt en van de EMU;

Overwegende dat de stijgende werkloosheid, de dalende welvaart, de stijgende levensduur en sociale instabiliteit onder andere het gevolg zijn van deze ongecontroleerde mutaties en dat sociale correcties derhalve noodzakelijk zijn;

Overwegende dat de Europese Gemeenschap poogt deze veranderingen normatief te begeleiden, dat zij hiermede de schuld van de sociale crisis krijgt en dat zo het vertrouwen van grote groepen van Europese burgers in de Europese constructie ernstig wordt ondermijnd;

Overwegende dat het voorstel van richtlijn op het beperkte gebied van de informatie en consultatie van werknemers dit poogt te verhelpen;

Overwegende dat het principe van het recht op informatie en consultatie van de werknemers in ondernemingen met een transnationale dimensie in tal van internationale en Europese akten is erkend, meer bepaald in de driedelige verklaring van beginselen betreffende multinationale ondernemingen en sociaal beleid van de IAO, de OESO-richtlijn van 21 juni 1976 voor multinationale ondernemingen en het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden (door elf lidstaten aanvaard tijdens de Europese Raad van Straatsburg van 8 en 9 december 1989), punten 17 en 18;

Overwegende dat de Belgische wetgeving aan de werknemers in ons land een recht op informatie en consultatie toekent, met inbegrip van informatie omtrent de internationale situatie van de economische of financiële entiteit waarvan het tewerkstellende bedrijf eventueel deel uitmaakt;

Meent dat de nationale procedures van informatie en consultatie in de huidige context van een in toenemende mate grensoverschrijdende organisatie van de economische activiteit niet meer volstaan;

Meent dat bijgevolg een Europese, ja zelfs een internationale normgeving nodig zijn en dat het aangewezen is dat binnen de Europese Gemeenschap rechten op informatie en consultatie worden toegekend aan de werknemers van ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie;

Is daarom van mening dat de ontwerp-richtlijn een bijzonder belangrijk probleem betreft en een hoge graad van actualiteit heeft, dat zij als prioritair voor het Belgische voorzitterschap van de EG moet worden beschouwd, omdat het verder voor zich uitschuiven van de behandeling van de richtlijn het vertrouwen van grote groepen van werknemers in de Europese constructie in hoge mate zou ondermijnen, en dat België tijdens de tweede helft van dit jaar dus alle nodige stappen dient te ondernemen die de verdere behandeling van het ontwerp vereist, met het oog op een spoedige en definitieve goedkeuring van de richtlijn;

3. Heeft met belangstelling kennis genomen van het standpunt van de werkgevers;

Stelt vast dat zij geen principiële bezwaren hebben tegen het toekennen van het recht op informatie en consultatie aan de werknemers, maar dat zij een aantal praktische bezwaren formuleren, meer bepaald dat het instellen van Europese ondernemingsraden:

- 1° Het gezag van de lokale bedrijfsleiders zou aantasten;
- 2° De besluitvorming in de bedrijven zou vertragen;
- 3° Regionale en protectionistische tendensen zou bevorderen;
- 4° De bestaande arbeidsverhoudingen zou verstoren;
- 5° Conflictsituaties zou veroorzaken;
- 6° Aanleiding zou geven tot te hoge kosten;

Meent nochtans dat het ontwerp van de Europese Commissie voldoende waarborgen biedt om de hierboven vermelde nadelen te vermijden in de mate waarin ze aanwezig zouden zijn;

4. Overwegende dat de algemene filosofie van de ontwerp-richtlijn als volgt kan worden samengevat:

1° Het recht op informatie en consultatie van de werknemers wordt uitgeoefend in een Europese ondernemingsraad;

2° Deze ondernemingsraad bestaat uitsluitend uit werknemers en kan veeleer beschouwd worden als een werknemersraad;

3° De oprichting van een Europese ondernemingsraad heeft geen dwingend karakter; de werknemers kunnen er volledig van afzien of zij kunnen met de werkgever overeenkomen een ander informatie- en consultatiemechanisme op te zetten (dat aan bepaalde voorwaarden moet voldoen);

4° Komt er geen akkoord tussen werkgever en werknemersafgevaardigden, dan moet toch een Europese ondernemingsraad worden opgezet, die aan bepaalde minimumnormen beantwoordt;

5° Europese ondernemingsraden die vrijwillig werden opgericht vóór de goedkeuring van de richtlijn, mogen behouden blijven onder de voorwaarden die bij overeenkomst werden vastgelegd;

Aanvaardt deze filosofie als een stap in de richting van een evenwichtig stelsel van werknemersinspraak;

Meent nochtans dat dient te worden onderzocht of er geen nadere maatregelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat:

1° De rol van de syndicale delegaties niet door de nieuwe structuren wordt ondermijnd en dat de syndicale delegaties het orgaan van overleg en contestatie bij uitstek blijven;

2° Binnen vijf jaar na de inwerkingtreding wordt afgestapt van het suppletief, niet-imperatief karakter van de richtlijn;

3° De communautaire formule van werknemersinspraak zoveel mogelijk verenigbaar is met de bestaande nationale stelsels zoals de Duitse « Mitbestimmung », het Belgische en het Engelse stelsel van werknemersparticipatie;

5. Deelt het standpunt van de Europese Commissie dat de werknemersafgevaardigden in de Europese ondernemingsraden over dezelfde bescherming en waarborgen moeten beschikken als die welke door de nationale wetgeving van hun land van herkomst worden toegekend, en meent dat er ook communautaire regels moeten worden vastgelegd om aan de leden van de ondernemingsraden specifieke rechten toe te kennen met het oog op de goede werking van deze raden;

Stelt correcties voor teneinde te voorkomen dat vestigingen uit kleinere Europese lid-staten, wegens het beperkte aantal werknemersafgevaardigden in de Europese ondernemingsraad, permanent in de minderheid zouden worden gesteld en meent dat dergelijke correcties bijvoorbeeld zouden kunnen inhouden:

— Dat minderheidsstandpunten steeds in de adviezen worden weergegeven;

— Of dat adviezen met eensgezindheid worden aanvaard;

— Of dat de werknemersafgevaardigden hun eindstemming over adviezen bepalen in samenspraak met de bevoegde beroepscentrale;

Stemt in met de ontwerp-richtlijn wat de bevoegdheden van de Europese ondernemingsraden betreft en is van oordeel dat, zoals in de Belgische wetgeving, de informatie van de werknemers tijdig moet gebeuren, volledig, begrijpelijk en geschreven moet zijn;

Legt er de nadruk op dat van werkgevers- en werknemersafgevaardigden wordt verwacht dat zij hun respectieve bevoegdheden te goeder trouw uitoefenen;

Meent dat dient te worden onderzocht of er geen nadere maatregelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat:

— Indien de onderneming een extra-communautaire dimensie heeft, de gegeven informatie ook haar positie buiten de Gemeenschap betreft;

— De echtheid en volledigheid van de verstrekte informatie kunnen worden gecontroleerd en toegelicht door beëdigde experts;

Vindt het belangrijk dat de richtlijn te gepasten tijde aan de evoluerende toestand wordt aangepast;

6. Roept, bij wijze van algemeen besluit, de Regering op de ontwerp-richtlijn over de oprichting van Europese ondernemingsraden als een dringende taak van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Gemeenschappen te beschouwen. »

« Le Sénat,

Vu le rapport de son Comité d'avis chargé de questions européennes (Doc. Sénat n° 738-1, 1992-1993) et l'avis qu'il contient, relatif à la proposition de directive du Conseil des Communautés européennes concernant la constitution d'un comité d'entreprise européen dans les entreprises ou les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs;

1. Estime opportun que le Sénat fasse connaître au Gouvernement son point de vue au sujet des lignes directrices du projet et qu'il s'interroge sur le point de savoir si le projet de directive fait partie des mesures dont la présidence belge doit s'occuper d'urgence;

Constate que les interlocuteurs sociaux belges ne sont pas parvenus à un consensus à ce sujet, comme le montrent les points de vue adoptés par les intéressés devant le Comité d'avis ainsi que les avis émis par le Conseil national du travail (avis n° 999 du 26 mars 1991) et par le Conseil central de l'économie (avis du 28 juin 1993);

Estime que cette circonstance ne doit toutefois pas empêcher le Parlement de se pencher sur cette question et de formuler un point de vue à son sujet;

2. Considérant que l'économie mondiale subit d'importantes mutations, qui se traduisent par des fermetures d'entreprises, des délocalisations, des réorganisations, des changements dans l'organisation du travail, des modifications structurelles, des concentrations et des changements fondamentaux dans le statut individuel des travailleurs;

Considérant que ces mutations se manifestent également sur le plan plus limité de la Communauté européenne, en particulier par suite de la réalisation du marché unique et de l'UEM;

Considérant que l'augmentation du chômage, la diminution du bien-être, la hausse du coût de la vie et l'instabilité sociale sont la conséquence, notamment, de ces mutations incontrôlées et que des correctifs sociaux sont, dès lors, nécessaires;

Considérant que la Communauté européenne s'efforce de canaliser ces changements par des mesures normatives, qu'on lui impute de ce fait la responsabilité de la crise sociale et que, partant, la confiance de groupes importants de citoyens européens dans la construction européenne s'en trouve sérieusement ébranlée;

Considérant que la proposition de directive s'efforce de remédier à cette situation dans le domaine limité de l'information et de la consultation des travailleurs;

Considérant que le principe du droit à l'information et à la consultation des travailleurs dans les entreprises ayant une dimension transnationale est reconnu dans de nombreux actes internationaux et européens, en particulier dans la triple déclaration de l'OIT relative aux entreprises multinationales et à la politique sociale, dans la directive de l'OCDE du 21 juin 1976 pour les entreprises multinationales et dans la Charte communautaire des droits sociaux fondamentaux des travailleurs (adoptée par 11 Etats membres au Conseil européen de Strasbourg des 8 et 9 décembre 1989), points 17 et 18;

Considérant que la législation belge confère aux travailleurs de notre pays un droit à l'information et à la consultation, en ce compris une information au sujet de la situation internationale de l'entité économique ou financière dont l'entreprise fait éventuellement partie;

Estime que, dans le contexte actuel d'une organisation de plus en plus transnationale de l'activité économique, les procédures nationales d'information et de consultation ne suffisent plus;

Estime qu'en conséquence, une législation européenne voire internationale s'impose et qu'il importe, au sein de la Communauté européenne, que des droits en matière d'information et de consultation soient accordés aux travailleurs dans les entreprises ou les groupes d'entreprises de dimension communautaire;

Considère, dès lors, que le projet de directive concerne un problème particulièrement important, qu'il est d'une très grande actualité, qu'il doit être considéré comme prioritaire pour la prési-

dence belge de la CE, car en continuant de reporter l'examen de la directive, on risquerait d'ébranler la confiance de groupes importants de travailleurs dans la construction européenne, et qu'au cours de la seconde moitié de cette année, la Belgique doit donc prendre toutes les dispositions nécessaires à la poursuite de l'examen du projet, en vue d'une adoption rapide et définitive de la directive;

3. A pris connaissance avec intérêt du point de vue des employeurs;

Constate que ceux-ci ne formulent pas d'objections de principe à l'octroi aux travailleurs de droits en matière d'information et de consultation, mais qu'ils invoquent un certain nombre d'objections pratiques, à savoir notamment que la constitution du comité d'entreprise européen:

- 1° Porterait atteinte à l'autorité des chefs d'entreprises locaux;
- 2° Entraînerait des retards dans les processus décisionnels;
- 3° Favoriserait les tendances régionales et protectionnistes;
- 4° Perturberait les relations de travail existantes;
- 5° Entraînerait des situations conflictuelles;
- 6° Entraînerait des frais trop élevés;

Estime toutefois que le projet de la Commission européenne comporte des garanties suffisantes pour éviter les éventuels inconvénients précités;

4. Considérant que l'on peut résumer comme suit la philosophie générale du projet de directive:

- 1° Le droit à l'information et à la consultation des travailleurs s'exerce au sein d'un comité d'entreprise européen;
- 2° Ce comité d'entreprise se compose exclusivement de travailleurs et peut être considéré plutôt comme un comité de travailleurs;
- 3° La création du comité d'entreprise européen n'a aucun caractère obligatoire; les travailleurs peuvent y renoncer totalement ou convenir avec l'employeur de mettre en place un autre mécanisme d'information et de consultation (qui doit répondre à certaines conditions);

4° En cas de désaccord entre l'employeur et les délégués des travailleurs, il faut malgré tout constituer un comité d'entreprise européen répondant à certaines normes minimales;

5° Les comités d'entreprises européens qui ont été constitués librement avant l'adoption de la directive peuvent être maintenus aux conditions fixées conventionnellement;

Souscrit à cette philosophie comme une étape dans la voie d'un système équilibré de participation des travailleurs;

Estime toutefois qu'il y a lieu d'examiner si des mesures complémentaires ne s'imposent pas pour faire en sorte que:

1° Les nouvelles structures ne mettent pas en cause le rôle des délégations syndicales et que celles-ci demeurent par excellence l'organe de concertation et de contestation;

2° Dans les cinq ans de l'entrée en vigueur, il soit mis fin au caractère supplétif et non impératif de la directive;

3° La formule communautaire de participation des travailleurs soit conciliable autant que possible avec les systèmes nationaux existants tels que la « Mitbestimmung » allemande et les systèmes belge et anglais de participation des travailleurs;

5. Partage le point de vue de la Commission européenne selon lequel les délégués des travailleurs aux comités d'entreprises européens doivent bénéficier de la même protection et des mêmes garanties que celles conférées par la législation nationale du pays d'origine, et estime que des règles communautaires doivent être établies en vue d'accorder des droits spécifiques aux membres des comités d'entreprise dans le but d'assurer le bon fonctionnement de ceux-ci;

Propose l'adoption de correctifs afin d'éviter qu'en raison du nombre limité des délégués des travailleurs au comité d'entreprise européen, les établissements des petits Etats membres européens ne soient mis constamment en minorité, et estime que ces correctifs pourraient, par exemple, prévoir:

- Que les points de vue minoritaires soient toujours reproduits dans les avis;
- Ou que les avis soient adoptés à l'unanimité;
- Ou que les délégués des travailleurs déterminent leur vote final sur les avis d'un commun accord avec la centrale professionnelle compétente;

Marque son accord sur le projet de directive en ce qui concerne les compétences des comités d'entreprises européens et estime que, tout comme dans la législation belge, l'information des travailleurs doit intervenir en temps opportun, être complète, compréhensible et donnée par écrit;

Souligne que l'on attend des délégués des employeurs et des travailleurs qu'ils exercent de bonne foi leurs compétences respectives;

Estime qu'il y a lieu d'examiner si des mesures complémentaires ne s'imposent pas pour faire en sorte que:

- L'information donnée lorsque l'entreprise a une dimension extra-communautaire concerne également sa position en dehors de la Communauté;

— L'exactitude et l'exhaustivité de l'information fournie puissent être contrôlées et commentées par des experts assermentés;

Considère qu'il est important que la directive soit adaptée en temps voulu à l'évolution de la situation;

6. A titre de conclusion générale, demande instamment au Gouvernement de considérer le projet de directive concernant la constitution de comités d'entreprises européens comme une tâche urgente de la présidence belge du Conseil des Communautés européennes. »

We stemmen later over het voorstel van resolutie.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur la proposition de résolution.

Wij hervatten onze werkzaamheden vanmiddag om 15 uur.

Nous reprendrons nos travaux cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 12 h 5 m.)

(La séance est levée à 12 h 5 m.)

